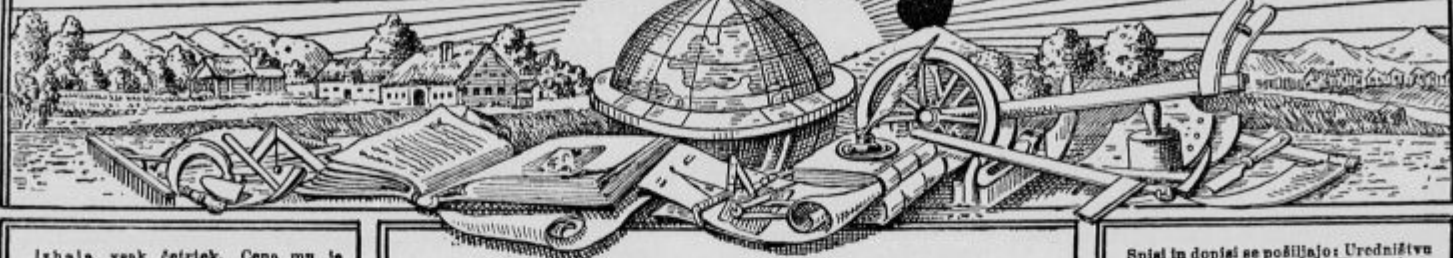

DOMOLJUB

Izhaja vsak četrtek. Cena mu je 5 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K). — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

S prilogama:
„Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“.

Spisal in dopis se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, — Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 36.

V Ljubljani, dne 4. septembra 1913.

Leto XXVI.

Moč naših občin.

Na zadnjem hrvatsko-slovenskem katoliškem shodu je govoril naš deželni odbornik dr. Lampe na slavnostnem zborovanju za naše župane in naše občine jako važen in zanimiv govor, katerega prinašamo danes v celoti. Dr. Lampe je govoril sledeče:

Občine — duša javnega življenja.

Dva razloga govorita za to, da na našem katoliškem shodu razpravljamo tudi o samoupravnih zastopih. Prvi razlog je ta, ker je v naših razmerah delovanje samoupravnih zastopov duša našega javnega življenja. Kje se pa morejo pokazati upravni talenti našega ljudstva? Samo dvojne polje širšega javnega upravnega delovanja je odprto sinovom našega naroda. Na polju cerkvene in na polju avtonomne uprave. Na teh dveh poljih edino se lahko razvijejo in takorekoč izživé talenti našega ljudstva. Vsled tega je naše občinsko življenje tako živahno in njegov vpliv na ves ljudski organizem je vedno globlji in močnejši. Boj za občine spada med najbolj vroče volilne borbe, ker na tem bojišču udarijo najbolj tesno razni svetovni nazori drug na drugega.

Zaman si ubijajo modrijani glave z vprašanjem, katera vladna oblika je najboljša, in tudi tistega volilnega reda še ni nihče iznašel, ki bi bil vzgled popolne pravičnosti za vse razmere. Vsaka vlada je taka, kakršni so ljudje, ki dobe v roke postavodajalno in izvršilno moč. Postavodajalne zastope pa tvorijo poslanci in občinska uprava je v rokah takih mož, kakršne so volilci postavili na njih mesta. Če hočemo imeti dobro upravo, moramo torej skr-

beti prvič za to, da so volilci politično zavedni katoličani, in drugič, da pridejo ti volilci do besede in jih nasprotniki ne preglasujejo. Ako se torej ponekod avtonomna uprava ni obnesla, je bila glavna krivda vedno ali pri volilcih samih ali pa v napačnih volilnih redih, po katerih dobe nasprotniki premoč nad masami poštenega ljudstva.

Zboljšanje takih razmer je le mogoče, če se s splošnim verskim poukom poživí katoliška zavest in če se po demokratičnem volilnem redu in po krepki organizaciji mase katoliškega ljudstva tudi privedejo do volitve.

Dobro ljudstvo, — dobre občine.

Za rodbino, ki temelji na nerazdružni zakonski zvezi, je prva in najvažnejša — občina. Kakor iz rodbin nastajajo narodi, tako nastajajo iz občin okrají, dežele in države. Občina po svoji naravi ni le neki pomožni organizem, ampak je po svojem postanku od države neodvisna ter ima lastne naloge in pravice. Ime župana je pri ljudstvu najbolj znano, županska oblast je za očetovsko po mišljenju našega ljudstva najbolj naravna. V občini se najbolj pokaže, ali je ljudstvo zdravo ali ne. Po občinski upravi se pa ravna potem vse drugo. Koder je občinska uprava izkvarjena ali ljudstvu vzeta možnost, da bi samo upravljalo svoje domače zadeve, tam je gnilo vse politično življenje.

Kakor je pri nas Slovincih poleg cerkve naša občina podlaga vsemu kulturnemu, političnemu in narodnemu razvoju, tako vidimo tudi za Hrvate edino možnost za boljšo bodočnost bratskega nam naroda v zdravi, demokratični občini.

Ne bojmo se zdrave demokracije v našem katoliškem narodu!

Velika večina ljudstva je dobra, in koder organizirana nastopi, povsod porazi nasprotnike. Vsi naši katoliški shodi so bili slovesne manifestacije za krščansko organizacijo in samoupravo ljudstva. In ako danes govorim tu, hkrati poročam, kako smo mi na Kranjskem razumeli sklepe katoliških shodov, kolikor segajo v delokrog avtonomne uprave.

Važen preobrat v kranjskih občinah.

Odpri smo ljudstvu vrata do avtonomnih zastopov po razširjeni volilni pravici, in novo življenje se je vzdubilo vsepovsod. Zaupali smo ljudstvu! In glejte! Takoj je bil poražen liberalizem po celi deželi! Čez 90 odstotkov občin je bilo naših v prvem naskoku. Na čelo občinam so prišli večinoma ljudje iz ljudstva, ki jih lahko s ponosom imenujemo zastopnike naroda. Težke so dandanes naloge županov in vedno bolj se jim množi delo. A če pogledam naše vrle župane in občinske zastopnike, združene v Kmečki županski zvezi, njihovo pridnost, njihovo vnemo, njihovo ljubezen do rodne občine, tedaj se mi še bolj utrdi vera v zdravo moč demokratične občinske avtonomije. Zaupali smo možem iz ljudstva! Zaupali smo jim tudi — šolo! Ljudstvo potrebuje šole, a tudi šole potrebujejo ljudstva! Bila je že stalna fraza, da je naše ljudstvo nasprotno šoli. A glejte! Še nikdar se ni tako hitro in uspešno razvijalo naše ljudsko šolstvo, kakor odtlej, odkar imajo ljudski zastopniki več vpliva na šole.

Zaupali smo možem in ljudstvu! Zato smo ustanovili občinske posredovalne urade, in naše zaupanje nas ni varalo. Mnogo sovraštva so ta mirovna sodišča že poravnala, marsikatero gospodarstvo rešila propada.

Zaupali smo možem in ljudstvu! Vse koristne naprave, cerkvene in socialne organizacije, zlasti združene naprave podpirajo naši občinski možje in župani v njih požrtvovalno delujejo. Koliko so storili dobri župani za pravost! Koliko divjih zakonov se je uredilo s pomočjo dobrih županov! Kolika pohujšanja in razgrajanja je že preprečil možki županov nastop!

Naloge občinske uprave so v prvi vrsti gospodarskega značaja. Tudi v gospodarskih stvareh odločujejo v prvi vrsti morala načela.

Mi smo poskrbeli pred vsem za poštenost v upravi. Vedno ni bilo tako. Koder so naši možje prevzeli občinsko gospodarstvo, se je povsod napravil red. Katoliški župan se ne boji revizije, ampak prosi zanjo in pred celim svetom razgrne svoje račune.

Velikanski napredek in delo na vsej črti.

Zaupali smo možem iz ljudstva in zato smo pri vseh gospodarsko-upravnih odborih povzdignili moč občine. Uredili smo gospodarske odbore, postavili smo tudi cestno upravo na občinski temelji. In po pravici. Koliko izprememba povsod, če za liberalcem pride resni načelnik S. L. S.! Prej se so tudi pobirale doklade, pravijo ljudje, pa se ni nič storilo. Tudi o tem smemo govoriti na katoliškem shodu. Če bomo mi molčali, bodo kamni vpili na cesti. V zadnjih petih letih smo v tej majhni kranjski deželi zgradili za 140 km novih deželnih cest in postavili 16 večjih mostov. Kar dela dežela v velikem, to izvršujejo občine v svojem delokrogu. Koliko občinskih cest se je zgradilo in popravilo v zadnjem času! Na vseh poljih vidimo veselje do dela in živahen napredek.

Dobra avtonomna uprava skrbi za izboljšanje zdravstvenih razmer in gospodarskih razmer. S pomočjo svojih občin smo v petih letih izvršili 32 vodovodov, ki preskrbujejo za zdravo pitno vodo 120 mest, trgov in vasi s 34.000 prebivalci. Položili smo v ta namen 170 km cevi, na katere smo postavili 140 vodnjakov in 600 hidrantov. Poleg tega se je s pomočjo dežele napravilo okoli 400 kapnic in zasebnih vodnjakov. Projektov za vodovode in vodne zgradbe, pripravljenih za izvršitev, pa imamo še 47, ki jih bomo s skupnim delom drugega za drugim izvršili.

Velika je ukaželjnost našega ljudstva. Kranjski deželni odbor je poleg rednih kmetijskih šol priredil 120 kmetijsko-poučnih tečajev z okroglo 500 strokovnimi predavanji. Udeležilo se je na teh tečajih, predavanj in posvetov čez 50.000 poslušalcev. In to so bili resni ljudje dela, naši kmečki posestniki, mladeniči in vrle naše gospodinje. Tako se deluje tudi za obrtnike.

Zaupajmo katoliškim možem iz ljudstva! Ko je deželni odbor kranjski začel prvi med avstrijskimi kronovinami — veliko akcijo za izrabo vodnih sil v elektrotehniške svrhe, je bil prvi naš kmet, ki je v polnem obsegu

razumel gospodarski in socialno-politični pomen tega dela. Ko so učeni ljudje po knjigah brskali in z glavami majali, ker za to niso našli nobene šablone, in ko so nasprotniki začeli divjati gonjo z obrekovanjem in z lažmi, se nitij en hip nisem bal, ker na moji strani so takoj stali gorenjski kmečki župani s svojim zdravim človeškim razumom. Tudi to bomo izpeljali!

Naše občine varuhi slovenstva.

Zaupajmo možem iz ljudstva! Kdo je bil tisti, ki je ohranil slovensko narodnost, da se je v najbolj sovražnih dobah le ohranila, ampak tudi razvila do politične zavednosti? To je bila naša avtonomna občinska uprava. Naši možje ne delajo nikomur krivice, ne pobijajo oken in ne zasramujejo druge narodnosti. Oni možko branijo svojo pravico in s svojim delom zidajo trdnjave slovenske narodnosti. Slovenska narodnost bo živela, dokler bo obstala slovenska občina!

Dobra občina — opora cerkvi.

Poštena občinska uprava je velika pomoč cerkvi. Država je bolj podvržena kulturnobojnim nevarnostim, kakor občina. Treba samo enih tako zmedenih državnozbornskih volitev, kakor so bile — recimo — zadnje deželnozbornske na Goriškem, in mi imamo kulturni boj tudi v naši državi. Saj nasprotniki že komaj čakajo. Silo in strupenost bo tedaj vzela avtonomna občina. Na Francoskem je bilo le zato mogoče izvesti kulturni boj do zadnjih posledic, ker je tam občinska uprava brez moči in je republikanska vlada dala vso izvršilno moč framasonskim državnim prefektom.

Zato se v naše župane in občinske može z vso strupenostjo zaganjajo nasprotniki. Vse, kar je podlega, izprijenega v vsaki občini, to je v boju proti našim županom. In zgodi se, da tako naši župani mnogo napadov, ki so pravzaprav cerkvi namenjeni, prevzamejo na svoja trdna pleča. Naš župan se za to ne zmeni.

Občina — stebel države in začetnica miru.

Naši avtonomni občini pa zaupaj tudi vlada! Številne dobro urejene občine so mnogo trdnejši jez proti socialnim prevratom, kakor ena koncentrirana, četudi intenzivna državna oblast. Revolucije se delajo v glavnih mestih, dežela pa je trezna in ne leta za hipnimi fantomi. Do pametnega kmečkega občinskega zastopa nima oblasti niti liberalna fraza niti anarhistična strast. Pač pa se čuti občina tesno zvezana z državo, in lastni posli, ki jih občina izvršuje, so velika šola ljudstva za poznavanje in umevanje potreb javnega življenja. Častna odgovornost, ki jo nosijo občinski možje, vzgoji v njih spoštovanje in zvestobo do vsake zakonite oblasti.

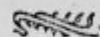
Možje naše županske zveze izpeljujejo v dejanju, kar nam je naš veliki učitelj Leon XIII. naročil v svoji okrož-

nici zoper prevratne stranke: »Skrbite, da se vsi od mladih nog navadijo Boga po otroško ljubiti in častiti, vladarjem in zakonom pokorni biti, poželjivost krotiti in skrbno varovati red, ki ga je Bog ustanovil v državni in v rodbinski družbi.« V tem duhu deluje naša avtonomna uprava.

Katoliško ljudstvo — najboljši regiment.

Na čelu nedeljskemu izprevodu je korakal močan regiment. To so bili naši poslanci in občinski zastopniki, ki so manifestirali svojo udanost cerkvi in vladarju. Vsak izmed njih je reprezentiral stotine in tisoče mož in rodbin, ki enako mislijo in čutijo. V tem regimentu je marširal slovenski narod! Ti možje so zastopali vse ljudstvo, tudi tiste očete in matere, ki so svoje sinove darovali državi, da nosijo puško za cesarja.

Zaupaj, vlada, katoliškim možem iz ljudstva!

Slovensko-hrvatski katoliški shod.

O zadnji nedelji in njenem sijaju ob priliki katoliškega shoda smo že govorili. Kratko in jedrnato jo je označil predsednik katoliškega shoda dr. Jančič s temi besedami:

»Doživeli smo zgodovinski dan za hrvaško - slovensko katoliško ljudstvo, dan sijaja, dan ponosa, dan iskrene radosti, pa tudi velike utehe nad našim z božjo pomočjo tako lepo uspešnim delom.

Dan sijaja je bil, kot ga še ni videl slovensko - hrvatski narod, ker smo zrl tisoče in tisoče naših somišljenikov, združenih v prisrčni ljubezni in plamenečem ognju navdušenosti za našo katoliško-narodno stvar.

Dan ponosa je bil, ko smo gledali naše državne in deželne poslance, naše vrle župane in odbornike iz tako velikanskega števila katoliško - narodnih občin, ki so s tem jasno manifestirali, da pripadajo k naši zastavi; nadalje ogromno število Orlov, te vrle fante, ki gojijo ne samo okrepitev telesa, ampak tudi ojačenje naše verske gorečnosti, mnogoštevilne mladeniške fantovske in dekliške izobraževalne organizacije, ki vzbujajo v nas veselo nado, da še nismo dosegli vrhunca v našem delu za Boga in za narod, ampak da bomo še z navdušenjem nadaljevali započeto delo, pritegnili omahljivce, pridobili one, ki še stojijo na strani in tako skrbeli, da bo naš narod vsestransko napredoval v ljubezni do Boga, v moralni in v resnem delu za ljubljeno slovensko domovino.

S ponosom smo gledali pestre narodne noše, ta zaklad naš. Bil je ta dan pa tudi dan prikipevajočega veselja nad našimi uspehi. Marsikateri, ki je v tem boju moral veliko trpeti, ker

je neomahljivo stal v naših vrstah, je ta dan dobil plačilo za svoj trud, za svojo zvestobo in svojo vstrajnost. Videl je, da se naše vrste silno množijo, da se naša verska gorečnost poglobuje, da pa pridobimo s to podvojeno vdanostjo Bogu in sveti veri tudi podvojeni pogum za obrambo domovine v boju proti vsakemu sovražniku naše slovenske zemlje. Vsi smo bili priča preveličastne posvetitve Brezmadežni Gospej, ki naj izprosi posebnega varstva slovenskemu narodu v boju proti vsemu, kar bi bilo našemu ljubljenu hrvatsko-slovenskemu narodu na kvar, bodisi telesno, bodisi duševno.

Nedeljo zvečer in ponoči je večina ljudstva odšla s svojimi vlaki nazaj na svoje domove. Da je bila ogromna množica v Ljubljani, priča to, da se je prodalo okoli 25.000 železničnih kart na tiste dni. Voditelji društev in naših organizacij, naši oficirji so pa ostali v Ljubljani in se posvetovali še tri dni o raznih verskih, gospodarskih, izobraževalnih in drugih zadevah. Obravnavali so ogromno vprašanj, ki se tičejo naših ljudi in vseh slovenskih stanov. Pretresovali so, kaj je pomanjkljivega pri nas, kaj bi bilo treba popraviti in kaj na novo začeti. Za vsako vprašanje je bil posamezen odsek, ki je preštudiral svoje vprašanje in napravil primeren sklep. Vmes so pa bili javni shodi, na katerih so govorili slavnostni govorniki pred zbranimi udeleženci katoliškega shoda.

»Domoljub« je veliko premajhen, da bi mogli obširnejše popisati vse prireditve in se dotakniti vseh vprašanj, ki so se na katoliškem shodu obravnavala. Navedli bomo samo vse govore in vprašanja, ki so se obravnavala v sloven. odsekih. Važnejše reči, ki se nas vseh, posebno našega gospodarstva tičejo, pa bomo skušali vse priobčiti, da se bomo iz tega kaj naučili.

Ponedeljek, dne 25. avgusta.

Ob 7. uri zjutraj je govoril v stolni cerkvi goriški knezoškof o našem verskem življenju, nakar je bila sveta maša.

Nato so se vršila posvetovanja odseka za versko življenje in za krščansko izobrazbo. Posvetovanja so trajala od pol 9. ure popoldne do 1. ure popoldne in od 2. do 4. ure popoldne. Govorili so:

1. Za svobodo sv. Očeta in katol. Cerkve: dr. Jos. Srebrnič. — 2. Skrb za priseljence z dežele v mesto: dr. Anton Ogrizek. — 3. Skrb za katoliške Slovence v inozemstvu: Dr. Anton Zdešar. — 4. Rafaelova družba: Dekan Andrej Lavrič. — 5. Misijoni: Dr. Anton Zdešar. — 6. Skrb za rekrute in vojake: Superijor c. in kr. mornarice K. Kokalj. — 7. Javna nrvnost: Dr. Jos. Dermastia. — 8. Sv. Evharistija: Dr. Fr. Lukman. — 9. Marijine družbe: Dr. Fr. Lukman. — 10. Tretji red sv. Frančiška: P. Kasian Zemljak. — 11. Nabožno slovstvo: Dr. Gr. Pečjak.

1. Izobraževalno društveno življenje: Dr. Val. Rožič, dr. Josip Hohnjec,

dr. Mar. Natlačen, prof. Evgen Jarc, ravn. Bog. Remec. — 2. Znanstvo: Dr. K. Capuder. — 3. Leposlovje: Prof. Ivan Grafenauer. — 4. Umetnost: Dr. Fr. Stelè. — 5. Ljudsko šolstvo: Dr. Lambert Ehrlich. — 6. »Slovenska Straža«: prof. Evgen Jarc. — 7. Družba sv. Mohorja: M. V. Podgorc. — 8. Politično časopisje: Dr. A. Korošec.

Ponedeljek popoldne ob 5. uri je pa bilo veliko slavnostno zborovanje v dvorani hotela »Union«. Dvorana je bila nabitno polna. Spredaj so sedeli škofje, vseh je bilo na katoliškem shodu 12, in drugi svetni dostojanstveniki. Ko sta se prebrali brzojavki od našega cesarja Franca Jožefa in našega prestolonaslednika Franca Ferdinanda, je govoril kot prvi govornik dr. Janko Brejc, voditelj koroških Slovencev. V krasnih besedah je pokazal pomen katoliške vere za pravice slovenskega ljudstva in povdarjal opravičenost narodnih zahtev obmejnih Slovencev. Govor bomo prinesli v eni prihodnjih števil. Nato je govoril Hrvat dr. Šimrak o slovenski in hrvatski edinstvi in dr. Hohnjec o izobraževalnem delu.

Zvečer je bil koncert društva »Ljubljane«.

Torek 26. avgusta.

V stolni cerkvi je imel ob 7. uri zjutraj tržaški škof dr. A. Karlin cerkveni govor o dobrodelnosti, nakar je bila sv. maša. Na ta dan sta zborovala dobrodelni in socialno-ustavni odsek od pol 9. do 1. ure in od 2. do 4. ure.

Govorili so:

A. Vincencijeve in Elizabetne konference: Dr. M. Božič. — 2. Varstvo otrok: Dr. Jos. Gruden. — 3. Šolarske kuhinje: Kaplan Karol Škulj. — Skrb za šoli odraslo mladino: Alojzij Stroj. — Boj proti alkoholu: nadučitelj Janko Grad. — 6. Patronaže za delavke: Učiteljica Antonija Štupca. — 7. Skrb za posle in kolodvorski misijoni: Učiteljica Antonija Štupca. — 8. Bolniška postrežba: Dr. Fr. Dolžak. — 9. Skrb za občinske uboge: Karol Škulj.

1. Kmetska stanovska organizacija: Kom. svetnik Fr. Povše. — 2. Razkosavanje zemljišč: Drž. posl. Jos. Hladnik. — 3. Obrtna organizacija: Iv. Kregar. — 4. Delavska organizacija: Dr. Iv. Zajec. — 5. Zadrugištvo: Vl. Pušenjak. — 6. Notranje preseljevanje: Dr. J. Mohorič. — 7. Skrb za zdrava in cena stanovanja: Dr. J. Adlešič.

Poleg tega so imeli svoja zborovanja v nedeljo, ponedeljek in torek: naši rokodelski pomočniki, obrtniki, telovadci, dijaki, učitelji, duhovniki in druga društva.

V torek ob petih popoldne je bilo drugo slavnostno zborovanje v hotelu »Union«. Prebrala se je najprej brzojavka, v kateri pozdravlja shod sv. oče Pij X. iz Rima. Pozdravil je shod tudi kitajski misijonar o. Veselko Kovač. Nato so govorili: Hrvat dr. Markulin: Katoliški prepoved na Hrvaškem, sodnik dr. Lavrenčič: Katoliška in javna načela, Hrvat dr. Ferdo Rožič o Slovincih in Hrvatih, dr. Josip Srebrnič

o katoliškem tisku in dr. Lampe o avtonomnih zastopih. Zvečer je bilo nato sklopično predavanje patra Puntigama o Bosni.

Zaključek Katoliškega shoda.

Hrvatsko-slovenski katoliški shod je bil v sredo zaključen. Ob 7. uri zjutraj je imel prevzvišeni knez in škof ljubljanski dr. Jeglič za umrle udeležence prejšnjih katoliških shodov slovesni rekviem.

Slavnostno zborovanje ob devetih dopoldne je otvoril g. podpredsednik shoda, drž. in dež. poslanec Jarc. Gosp. poslanec Grafenauer je govoril o avstrijskem šolskem zakonu. Govorili so še g. kanonik Baron iz Zagreba, g. dr. Mantuanj o umetnosti in krščanstvu, dr. Adlešič o izseljeniškem vprašanju, učitelj Mahulja o skrbi za mladino, pozdravil je shod neki rusko-poljski seljak. Sijajno in ob velikanskem navdušenju je govoril gosp. rektor Köster iz Hamborna, prinašajoč pozdrave škofov in duhovščine iz Nemčije, ki je naklonjena Slovincem, skrbi za slovensko delavstvo na Nemškem in se ne strinja z načeli gotovih nemških nacionalnih prenapetežev.

G. predsednik Jarc se je ob velikanskem navdušenju zahvaljeval mnogoštevilnim jugoslovanskim škofom, vsem govornikom za sijajne govore, poročevalcem za stvarna poročila v odsekih i. dr.

Ob največjem navdušenju je slavil lavantinski knez in škof eksceleca dr. Napotnik sv. Križ kot znamenje zmage in podelil zbranim blagoslov.

Zborovalci so nato prevz. g. dr. Jegliču priredili viharno manifestacijo; z galerij so ga obsipali s cvetjem. S popevanjem »Te Deum« in »Liepe naše domovine« je bil shod zaključen. Navdušenje je bilo velikansko in prepričanje splošno, da pomeni četrti hrvatsko-slovenski katoliški shod novo razdobje v zgodovini katoliških Jugoslovancev.

Listek

Glas izpod vislic.

Doli v šentpeterski fari pri Novem mestu na Dolenjskem je bil rojen pred nekaj desetletji fant Franc Mali. Že v zgodnji mladosti jo je mahnil v Ameriko za svojo srečo, pa je našel skoraj — vislice. Prišel je v Ameriko dober in pameten, a je postal vsled slabih vzgledov in brezverskih časopisov — ubijalec. Obsojen je bil na vislice in malo je manjkalo, da ni na njih strepetal. Slovenski fant — na ameriškem gavgah! Človeka kar srce zazebel Sicer pa poslušajte, kako pretresljivo in poučno sam popisuje svoje življenje v ameriškem listu »Ave Maria«

Zedinjene države,

Pittsburg, 27. junija 1913.

»Bil sem rojen na Dolenjskem v šentpeterski fari od dobrih in poštenih staršev. Želja po svobodni zlati Ameriki je tudi mene gnala v tujino. Vojaške službe, komisa in ričeta sem se zbal, kakor mnogi drugi slovenski fantje in zato: hajd v Ameriko! Posrečilo se mi je uiti pozornemu očesu avstrijskega policista. Srečno sem prišel v svobodno Ameriko. Prišel sem k svojemu bratu v Manor. Tam sem ostal nekaj časa. Potem sem pa šel delat v rudnik na Moon Run. V tem mestu je veliko naših ljudi. Ali res žalostno je življenje naših ljudi po rudokopih, kakor tudi po mestih!

Ko sem prišel tja, bil sem kakor vsak drugi, ki pride iz starega kraja, dober katoličan. Kako sem se začudil, ko ljudje niso šli v nedeljo k maši, so v petek jedli meso, pili in nespodobno govorili. Vse, kar je nam bilo svetega v starem kraju, so tu v nič devali. Nekateri tam imajo naročen zelo slab slovenski časopis, ne vem, kako mu je že ime, tudi jaz sem ga včasih bral. Ta časopis se norčuje iz svete vere, svetih zakramentov. Piše, da ni Boga, da se je človek iz opice razvil, da je treba farje pobiti in cerkve zapreti. Človek neumen, kakor sem bil tudi jaz in je večina naših ljudi, takemu slovenskemu časniku vse verjame.

Slabi zgledi vlečejo, so nas učili doma. Kakor sem videl druge delati, tako sem delal tudi jaz. Kaj bom v cerkev hodil? Duhovniki tam samo za nos ljudi vodijo, tako sem si mislil. Verjel sem drugim, da ni treba svete maše, da se ni treba postiti, da je spoved neumnost, da nas bodo samo brezverci iz Čikage rešili, da nas Bog in farji ne požro.

Verjel sem v svoji neumnosti, da, ko enkrat cerkve poderemo in duhovnike pobijemo, pa tudi Boga ne bo, in potem se nam bo cedilo med in mleko po grlu. Potem nam bodo brez dela v senci pod drevosom pečene piške v usta letele. Kaj ne, to bi nam bilo dobro! Meni bi ne bilo treba sedaj sedeti v ječi in jesti kot kamen trde knedeline. Tako, dragi bralci, sem se tudi jaz vjel v te mreže. Veroval nisem nič, kajti mislil sem, gospodje brezverci so učeni in imajo gotovo osem šol in pa še kak lemenat ali pa kako visoko šolo na Dunaju.

Vdal sem se nesrečni pijači. Na Boga in na večnost še mislil nisem. Prišel sem v roke strupeni kači v obliki nesrečne ženske. Nevera, pijača, ženska so me pripeljali do tega, da sem ustrelil moža te ženske. Od začetka sem se skrival sempatam. Toda roka ameriške pravice me je imela kmalu v svojih kleščah. Pripeljali so me v jetnišnico polmilijskega mesta Pittsburga v Pennsylvaniji. Prišel sem pred porotno sodbo. Tukaj sem lagal in se opravičeval, — samo da bi rešil ničvredno žensko. Pa vse ni nič pomagalo. Dvanajst porotnikov je izreklo

sodbo: »umor prve vrste« in par dni potem me je sodnik obsodil na smrt na vešala.

Strašna obsodba, dragi čitatelj! Umreti na vislicah kot ubijalec, kot morilec, — grozno! Predsednik države Penna je odločil dan moje smrti 9. maja 1912 ob desetih dopoldne. Strašen dan je bil, ko sem zvedel to obsodbo! Ko so mi povedali dan moje smrti, sem šel iz sodne dvorane nazaj v ječo, komaj vede, kaj se z menoj godi. Med potjo sem videl vislice, ki stoje pripravljene takoj poleg jetnišnice. Pogled na vešala je bil za me nekaj groznega, česar ne morem popisati. Peljali so me nazaj v ječo v vrsto 22., v celico števil. B med nesrečne obsojence na smrt.

Tu sem začel misliti, kakor še nikdar poprej. »Na smrt si obsojen! Umreti boš moral na vislicah!« — Grozno! Vislice so mi stale pred očmi in na vislicah sem videl samega sebe. Kam sem prišel?! — Kaj bodo moji dragi starši doma mislili, ko bodo zvedeli, da je njihov nekdanji dober in pošten sin tukaj tako daleč zašel! Začel sem se tudi spraševati, kaj bo z mojo smrtjo? Kako bom šel na vislice? — Peljali me bodo iz ječe na zadnji poti — v strašno smrt! — Pod vislicami mi bodo dali črno kapo na glavo, dejali vrv za vrat, potegnili me na vešala. Zahrstelo bo v mojem vratu in tilnik bo zlomljen in zlomljen tudi jaz, zlomljen za večno! Streslo me je po celem životu! Zatulil sem na ves glas, kakor ranjena žival. Strašno obupanje se me je lotilo! Začel sem jokati in vpiti, da so me morali vzeti v posebno celico in me tam zvezati, kakor norega človeka. Čez dva dni sem se nekoliko pomiril in peljali so me nazaj v prejšnjo celico. Zdrav razum se mi je vrnil nazaj. »Moj Bog! Moj Bog, kaj bo z mano?« sem si mislil. In v tem strašnem stanju se mi je vzbudilo v srcu vse, kar sem dobrega čul v svoji mladosti. Streznil sem se! Spomnil sem se na otroška, na deška in na fantovska leta doma in na lepe nauke mojih staršev! Kako daleč sem zabredel tukaj v Ameriki! Prišel sem v roke nesrečnim našim brezvercem, stopil sem v njih društvo, pozabil na Boga in na vse. In sedaj sem tu! Oh, ko bi imel vsaj dobrega človeka, da bi mu mogel potožiti svoje gorje! Oh, ko bi imel vsaj eno sočutno srce, ki bi vsaj kapljico olja tolažbe vtilo v tem strašnem stanju v moje obupano srce! Ko bi imel enega, kateremu bi razodel, kako zelo mi je žal, da sem to naredil, kako zelo želim vse popraviti, kako veliko je moje kesanje!

V tem pa pride k meni kakor angel rešitelj gospod župnik Josip Vrhunec. Nikdar v svojem življenju nisem s tolikim veseljem pozdravil duhovnika, kakor tedaj. Odkril sem mu svoje srce iz globočine svoje duše, kakor dragemu očetu. Zjokal sem se pred njim, kakor se je zjokal izgubljeni sin in prosil sem ga tolažbe, prosil vsaj kapljico tolažbe, ker drugače moram

obupati. In res, njegove krasne besede o desnem razbojniku na križu, o drugih večjih spokornikih, ki so veliko več grešili, pa so postali še svetniki, so mi dale nove moči, novega poguma, dali so mi zaupanja do Boga in v njegovo sveto Mater Marijo. Bil sem pokrepčan! Drugi dan je gospod Vrhunec zopet prišel ob pol sedmih zjutraj, me spovedal, obhajal in z menoj molil. Prinesel mi je tudi molitveno knjižico, sveti rožni venec in par drugih knjig.

Pri tej priložnosti se moram zahvaliti blagemu gosp. Vrhuncu iz celega srca za vse, kar je storil dobrega za me, nesrečnega slovenskega fanta. Cel čas mojih najtežjih ur življenja je bil moj spovednik in moj oče, da, še več kot moj oče. Ob času, ki je bil določen za mojo smrt, me je imel popolnoma pripravljene za smrt. Obljubil mi je, da bo šel z menoj in me spremljal pod vislice.

Potolažen po sveti spovedi in svetem obhajilu začel sem moliti sv. rožni venec, litanije, križev pot. Dragi bralci, ako ne poznate moči molitve, verjemite meni, ako bi jaz ne bil molil in zaupal na Boga, bi gotovo znorel. V času, ko sem čakal na smrt, pripeljal je g. Vrhunec k meni še več drugih gospodov slovenskih duhovnikov, kakor g. župnika Mertelna, župnika Tuška, župnika Modra i. dr. Vsaki gospodov je imel za me tolažilno besedo, za katero sem jim zelo hvaležen. Vsak mi je tudi nekaj stisnil pod palec. Toda moji nekdanji prijatelji, brezverci, o ti pa nimajo časa za one nesrečne, katere so njih strašni nauki spravili v ječe. Včasih me je prišel obiskat moj brat Miha, in le tu pa tam kaka poštena duša.

Deveti maj, dan moje smrti, se je približeval. Drugega maja so me odstranili od drugih jetnikov in prepeljali v takoimenovano »smrtno celico«, da tam sam, popolnoma sam preživim zadnje dneve svojega nesrečnega življenja. Tu je dan in noč sedel pri meni jetniški paznik. Bil sem popolnoma pripravljen na smrt. Udan v božjo voljo sem čakal, kdaj mi bo krvnik zlomil tilnik in me smrt preseli v boljše življenje tam nad zvezde, kjer ne bo več brezvercev, da bi me še enkrat zapeljali. Bil sem popolnoma pripravljen umreti.

Dan pred smrtjo, dne 8. maja, mi pa prineso poročilo, da je predsednik države preložil dan moje smrti na dan 25. marca, to je na velikonočni torek, na praznik Oznanenja Marijinega. Kakor še črviček v prahu rad živi, tako sem bil tudi jaz vesel te novice. Pozneje sem zvedel, da so poprej imenovani slovenski gospodje župniki z nekaterimi prijatelji dobili dobrih advokatov (pri sodbi sem namreč imel samo odvetnika, katerega mi je dala sodnija), ki so naredili zame prošnjo na guvernerja Tenerja, da sem bil največ zapeljan od drugih, da sem ubil tega moža. Na to prošnjo je guverner res preložil dan moje smrti, da se moja zadeva bolj natanko preišče.

Približala se je Velika noč 1913. Preložil bo zopet mojo smrt na 24. aprila, potem na 27. maja in slednjič na 26. junija. Državna sodnija je zavrgla mojo prošnjo za novo sodbo. Zato so jo prinesli moji prijatelji pred pomiloševalno komisijo. Ta komisija je guvernerju priporočila moje pomiloščenje in guverner je res dne 18. junija tega leta spremenil mojo smrtno kazen v dosmrtno ječo. Ta teden enkrat me bodo prepeljali iz okrajne ječe v državno jetnišnico na severni strani mesta, kjer bom delal celo svoje življenje pokoro za svoje brezverske neumnosti.

(Kakor se nam sporoča, je bil glavni vzrok, da so tega nesrečnega rojaka pomilostili, to, ker se je ves čas svojega zapora v kaznilnici tako zgledno vedel, da so dobili vsi pazniki, ki so imeli z njim opraviti, vtis, da to ne more biti nikak hudodelec, da je to samo pomilovanja vredna, pa nedolžna žrtev prežalostnih stanovanjskih razmer med naseljenci in žrtva zapeljivcev, da je to blag mladenič, ki zasluži pomilovanja in pa tudi življenja! Pri kupil se je vsem tako, da je bil ljubljene vseh jetnikov kakor tudi paznikov.)

»Mogoče me boste vprašali, zakaj sem pa vendar vse to pisal? Ne vprašajte tega! — Zato sem to storil, da naj se iz tega uče drugi slovenski fantje in možje, pa tudi ženske, kam pripelje človeka naš neumni socializem, ki uči naše nesrečne rojake, da ni Boga, da ni nebes in ne pekla, da so duhovni le sami »lumpje«, da ljudi samo za nos vodijo s svojimi nauki, da živimo na svetu kakor živi n. pr. osel, pes, da nimamo duše, da ni večnosti. Oh, ko bi bil jaz preje spoznal socialistične neumnosti, kakor jih spoznam sedaj, ne bi mi bilo treba biti tukaj, kjer sem! Dragi rojaki po širni Ameriki, sveta vera, duhovniki, to so edini naši pravi prijatelji. Vera v Boga, božje zapovedi, to in samo to in nikdar ne naši »rdeči« vas bodo naredili v srečne in zadovoljne ljudi. Varujte se vaših zapeljivcev, ki hodijo k vam in vam ponujajo umazane časopise. Oni so lažnjivci, so roparji svete vere vaših očetov, roparji vašega poštenega in zadovoljnega življenja. Naj vas uči moje žalostno življenje, kam pride človek, ki pozabi na Boga in verjame neumnim socialistom.

Vaš

Frank Mali.

To lepo in srčno krvjo slovenskega fanta kranjskega pisano pismo, ki bo celo svoje življenje pretolkel v ameriških ječah, doleč proč od svojih dragih domačih in slovenske zemlje, dokler mu ne bo mrzla koščena roka smrti obrisala zadnjih solza z njegovih lic in mu zabila zadnjih žeblicev v njegovo rakev, govori več kakor tisoč pisanih knjig in več kakor bi mogle govoriti najbolj umetne pridige.

To pismo govori in priča, kdo je pravi prijatelj našega naroda in kdo je njegov rabelj!

Leto 1812.

(Doživljaji francoskega vojaka.)

(Dalje.)

Samuel je rekel, da se sliši grom topov od Berezine; Pikart pa je bil jako dobre volje in je začel prepevati neko bojno pesem.

Toda s petjem je moral kmalu nehati, ker je pot postajala sčasoma tako slaba, da smo komaj mogli naprej. Najin vodnik se je bal, da smo zašli. Zato smo krenili na nek grič, ki je bil v bližini, misleč, da bomo tam morda dobili boljšo pot. Gromenje topov smo slišali čimdalje bolj razločno; toda naenkrat je prihrul silen vihar s snegom, vsled katerega nismo videli niti za korak naprej, niti kaj slišali. Zagazili smo v debel sneg in eden za drugim padali vanj. Pikart je zabavljaj kakor zdivjan, ker ni slišal več groma topov in preklinjal vihar, ki je bil temu vzrok; iz kože pa je hotel skočiti od jeze, ko smo po vseh mogočih naporih prišli prav na tisto mesto nazaj, ki smo ga zapustili pred eno uro. Potrli smo stali tamkaj in gledali drug drugega; popili smo nekaj Samuelovega žganja, da bi se pokrepčali, nato pa smo se posvetovali, kaj in kako.

Sklenili smo, nadaljevati pot po veliki cesti. Vprašal sem Samuela, kaj naj storimo, ako ceste sploh ne dosežemo. Ali bi nas mogel peljati v tem slučaju nazaj k Poljakom. Saumel je pritrdil, toda zahteval je, naj napravimo kaka znamenja, po katerih bomo spoznali, kje smo hodili; v to svrhu je Pikart tu in tam posekal kako malo drevesce.

V novi smeri smo šli komaj pol ure, pa smo zagledali neko kočico. Zame je bila to posebna sreča, ker sem se vsled slabosti že komaj pomikal naprej. Sklenili smo, da bomo tu nekaj časa počivali, da nakrmimo konja in da tudi sami kaj zavžijemo. K sreči smo našli v koči mnogo suhega lesa, dve klopi in tri ovčje kožuhe. Izmed kožuhov je vzel vsak enega, ker bi nam utegnili biti v vsak, če bi nam bilo treba prenočevati v gozdu.

Midva sva jedla konjsko meso, Samuel pa, ki ga ni smel, je privlekel izpod svojega ovčjega kožuha kos kruha in ga začel otepati. Takoj sva ga pozvala, naj nama da nekaj kruha, on pa je prisegal pri Abrahamu, Izaku in Jakobu, da ga nima več kakor ta košček in razen tega še nekaj orehov. Usmilila sva se ga in mu pustila polovico, z drugo polovico pa sva se midva zadovoljila. Po jedi smo popili zopet nekoliko slabega špiritovega žganja.

Samuel je nama povedal, da bomo čez eno uro prišli zopet do ene koče; da nas torej ne bi prehitela tema, smo se odpravili naprej.

Ni mi mogoče popisati, kako težavna je bila pot, ki je postajala čimdalje ožja, ali je pa mestoma popolnoma izginila. Toda Samuel naju je ved-

no tolažil, da bo sčasoma boljše; on je bil v resnici pogumen človek.

Zopet je začelo močno snežiti, tako da nihče izmed nas ni vedel, v katero smer moramo iti. Čez nekaj časa je obstal namreč tudi Samuel in je jokaje tožil, da sploh ne ve, kje da je.

Hoteli smo iti nazaj h koči, toda po par korakih smo spoznali, da nam je to nemogoče; kajti od tiste strani, kjer se je nahajala kočica, ji pihala močna sapa ter nam oči in obraz zasipala s snegom. Preostajalo nam ni torej nič drugega, kakor stopiti za gosto smrečje in počakati toliko časa, da pošlje ljubi Bog boljše vreme. To se je zgodilo šele čez dobre pol ure, čas tako mrzel, da bi bili skoro zmrznili. Pikart je zdaj klel, zdaj se pa smejal od jeze, Samuel pa je neprenehoma vzdihoval: »Moj Bog, moj Bog!« Jaz nisem nič govoril, vdal sem se pa najbolj mračnim mislim; prepričan sem, da bi bil takrat prav gotovo zmrznil, če ne bi imel na sebi medvedje kože in pod kučmo še neko gorško kapo.

Ko se je končno vihar polegel, smo začeli gledati okoli sebe, ne vedoč, kam naj se sedaj obrnemo. Toda zastoj; nobenega znamenja ni bilo, po katerem spoznali, kje je jug in kje je sever; kar na slepo srečo smo se torej napotili v sneg, toda vrnili smo se vedno na ravnoisto mesto, odkoder smo odšli.

Razjarjeni Pikart je sipal zdaj zabavljice in kletve na ubogega juda; pa vse ni nič pomagalo, Samuel ni vedel pomoči.

Čez nekaj časa smo prišli na neko gozdno planoto, obsegajočo kakih štiri-risto metrov; zdaj se nam je zopet zasvetilo upanje, da bomo morda tukaj našli pot. Obkrožili smo jo večkrat okoli in okoli, nismo pa zagledali nikjer sledi kakšnega pota. Negotovo smo se gledali eden drugega, kajti vsakdo je pričakoval od drugega sveta, toda zastoj; nihče izmed nas ni imel pametne misli.

Tisti trenutek postavi moj stari gromovnik Pirkart svojo puško k nekemu deblu, ogleda se na vse strani, kakor bi nečesa iskal, nato pa potegne iz nožnice svoj meč. Komaj Samuel to zapazi, zakriči tako grozno, da mi je kosti pretresalo, izpusti konja in zbeži, kar so mu dale noge, od naju. Toda moči ga kmalu zapuste; zgrudi se v sneg, poklekne, vzdigne roki proti nebu in prosi pravičnega Boga, naj mu prizanese, naj ne dopusti, da bi ga grozni Pikart umoril. Ubožec je mislil, da je Pikart zato potegnul svoj meč.

Ne meneč se za jadikujočega Samuela, stopi Pikart k brezi, debeli tako kakor roka ter jo s par mahljaji poseka. Midva s Samuelom sva začudena gledala, kaj naj to pomeni. Pikart pa je dokaj časa pazljivo ogledoval tisti kos debla, ki je še stal, nato pa je dejal popolnoma mirno, kažoč z roko: »Tjakaj moramo iti! Drevesno lubje je proti severu vedno nekoliko rdečkasto in razpokano, proti jugu pa belo in celo. Torej naprej!«

Izgubiti nismo smeli niti minute, kajti bali smo se najbolj, da nas ne bi presenetila tema. Kolikor nam je torej bilo mogoče, smo si utirali pot skozi goščavo, pri vsem tem pa smo skrbno pazili, da smo šli vedno v isti smeri.

Ob štirih smo dospeli do velikega zamrznjenega jezera, ki ga je Samuel poznal. Brez težave smo prišli po ledu čez in smo onstran kmalu zopet dobili našo pot.

Čez nekaj časa so nas srečali štirje judje, znanci najinega Samuela, ki so nam povedali, da imamo do armade še kakih dve uri. Svarili pa so nas pred tem, da bi še danes dalje potovali, ker bi v temi morda zašli; svetovali pa so nam, naj se ustavimo in prenočimo v koči, ki bomo kmalu dospeli do nje. Zahvalili smo se ljudem in smo h koči prišli prej kakor smo mislili. Tu je bilo lesa in slame v obilici; kmalu smo sedeli okoli veselo plapolajočega ognja, pri katerem smo si spekli nekoliko konjskega mesa, ker smo bili preveč utrujeni, da bi si mogli skuhati juho. Ko smo meso pojedli in se zmenili, da bomo menjaje se stražili vsak dve uri, smo se vlegli k počitku.

Jutro še ni bilo sinilo, ko me Pikart zbudi in prijetno presenetil z gorjo juho, ki jo je pripravil iz moke, ki mu je bila še preostala, in iz mesa. Nepopisno nam je šla v slast vsem trem in v vselem razpoloženju smo se ob svitu napotili naprej; kmalu bomo videli svojece.

Vsled dobro prespane noči smo stopali dokaj čvrsto, tako da smo že čez dobre pol ure zagledali prvi francoski šotor z ognjem. Krenili smo k njemu; okoli ognja je sedelo dvanajst vojakov nekega nemškega oddelka. Na naš prijazen pozdrav nam niso dali odgovora, ampak so nas postrani gledali in nekaj šepetali med seboj. Bilo jih je strašno pogledati: suha upognjena telesa, zavita v cunje, divji, zaraščeni, pa upali obrazi, oči pa so jim gorele v tistem svitu, kakor ga vidimo v očeh blaznikov ali pa vročičnih ljudi; poleg njih so ležali trije mrtveci, ki so bili gotovo umrli tekom noči.

Midva sva hotela takoj naprej, a poprej sva še odštela Samuelu tisto vso, za katero smo se bili domenili; naročila sva mu, naj se še enkrat v najinem imenu zahvali dobrim Poljakom, nato pa smo se prisrčno poslovili. Z urnimi koraki se je Samuel napotil proti domu in nama kmalu izginil izpred oči.

Tudi midva sva se obrnila proti cesti, toda mahoma naju je obstopilo pet Nemcev. Zahtevali so najinega konja, da bi ga ubili, in dva izmed njih sta ga takoj prijela za uздо. To pa je bilo Pikartu vendarle preveč.

»Oho!« je zakričal in potegnil meč iz nožnice, »roke proč od konja ali pa vas žive vzame zlodej!«

Zarjul je te besede v spakedrani nemščini, neki mešanici nemščine in francoščine, in ker besede niso imele uspeha, je ponovil svojo grožnjo na

prav tisti način, strašno rohneč in zabavljajoč. Ker Nemca še celo sedaj ni sta hotela izpustiti konja, je bliskovito hitro udaril enega za drugim s svojo železno pestjo in sicer tako silovito, da sta kot snopa zletela na tla. V tem trenutku vrže meni, ki sem med tem zadrževal druge tri, da niso mogli onima dvema na pomoč, vajeti in zakriči: »Le sem, kdor ima korajžo!« Toda ubogi reveži so bili preveč izdelani od naporov in lakote, da bi se mogli vsi skupaj postaviti po robu edinemu Pikartu; nobeden se ni ganil. Pikart mi pomigne in jaz sem ga razumel; posegel sem v kotel, ki je bil na konju, po nekoliko kosov surovega mesa in ga vrgel Nemcem. Ti sestradani ljudje so se vrgli na meso kakor divje zveri in se trgali zanj. To je vzbudilo moje sočutje; zato sem jim vrgel končno še velik kos kuhanega mesa, težak kake tri funte; medtem ko so ga oni slastno požirali, sva se hitro oddaljila od njih.

Med potoma sva videla še mnogo takih napolugaslih ognjev, pri katerih so sedeli ali ležali sestradani, onemogli ljudje. Ko sva šla mimo nekega tacega ognja, naju je nekdo vprašal, če je res, da bomo od sedaj nameščeni po stanovanjih in ali bomo res dobivali gorjo hrano vsak dan trikrat. Bilo je očitno, da je znorel. Nekdo drugi je klical: »Tovariša, ali ne bosta zaklala konja? Saj jaz nočem nič drugega kakor nekaj krvi, gorke krvi!« Ne da bi odgovorila, sva šla naprej.

Ko sva bila zopet na cesti, sem glasno dejal Pikartu: »Hvala Bogu, sedaj bomo pa že prišli naprej, sedaj sva rešena.« Neki mož pa, ki je ostal v najini bližini, zavil v oguljeno, napol sežgano suktnjo, je dejal zmajevaje z glavno z votlim glasom: »Še ne!« On je vedel in slutil več kakor midva.

(Dalje prih.)

Dom in svet.

V spomin posvetitve ljudstva Brezmadežni je pripravljali odbor za katoliški shod v proslavo tega zgodovinskega trenutka hrvaško-slovenskega katoliškega shoda založil velike podobe, na katerih je na levi strani prekrasna trobarvna podoba Brezmadežne, na desni pa v velikih črkah besedilo posvetitve ljudstva Brezmadežni. **Te velike podobe naj bi v spomin na ta dogodek visele po vseh naših društvih, v vseh naših župnih in županskih uradih, v vseh šolah, pa tudi po privatnih hišah.** — Podobe so pravo umetniško delo, trajne vrednosti, ki bodo v kras vsakemu domu. — Te podobe so po 1 K in se naročijo na naslov: **Pripravljali odbor za katoliški shod, Ljubljana, Ljudski dom.** — Razširimo povsod ta trajni spomin na hrvaško-slovenski katoliški shod!

Pazite na narodne noše! Kar smo pred meseci dejali, se je dne 24. av-

gusta zgodilo. Naše prekrasne narodne noše so dale katoliškemu shodu največji sijaj. Ponosni smo lahko na to armado zavednih mož in fantov, žena in deklet. **Sedaj pa je dolžnost vseh nas paziti, da se zbrane narodne noše ne poizgube, da ostanejo za vse slovesne prilike in da se število narodnih noš še pomnoži!** Čujemo, da bodo razni agentje nabirali in kupovali po deželi narodne noše, da bodo izvabljali ljudem te dragocenosti z različnimi lažmi in pretvezami. Ne verujte nikomur, ki hoče kupovati narodne noše, zapodite izpred svojih pragov vsakega takega človeka. To, kar je lepo, je lahko za nas lepo, s tem, kar je naše, se postavimo sami! Vsi, ki berete te vrstice, opozorite svoje prijatelje in znance, naj narodne noše ohranijo, naj nanje pazijo in kjer jih nimajo, naj jih po starih vzorcih napravijo. Prodati pa ni treba niti ene narodne noše! — »Slovenska Straža«.

Goriški nadškof dr. Sedej izbrisal »Gorico« in »Primorski List« iz vrste katoliških listov. Goriški nadškof je uradno obsodil »Gorico« in »Primorski List«, ker ne upoštevata cerkvene oblasti, nasprotujeta treznostnemu gibanju, napadata kat. može in organizacijo, ne zavzemata jasnega stališča proti liberalcem in samostojnim, sta zamerila katoliško dolžnost pri ožjih volivah ter sta kriva propada katoliških kandidatov, napadata škofa in cerkvene zadeve. Imenovana lista naj se črtata iz vrst katoliških listov. Katoliški list na Goriškem je »Novi Čas«, ki je zelo razširjen.

Zlata poroka. Na Kokrici pri Kranju sta te dni praznovala 79letni Peter Nadižar in njegova žena 81letna Ana svojo zlato poroko. Oba sta čila in zdrava in utegneta dočakati še mnogo let.

Deželni odbornik štajerski Robič umrl. V Mariboru je dne 29. avgusta zjutraj ob ob pol 4. uri umrl v mestni bolnišnici slovenski deželni odbornik profesor Robič.

Izvanreden mož. V Mostah pri Žirovnici na Gorenjskem je umrl Ivan Matič, spoštovan posestnik in občeznan gostilničar. Izučil se je za črevljarja. Pri vojakih je bil narednik in se je udeležil vojne leta 1866. na Laškem. Ko je odslužil, je šel domov in s pomočjo matere je pričel trgovino in gostilno. Akoravno je bil gostilničar, ni celih 27 let niti enkrat zavžil alkoholne pijače. Živel je izključno samo od kruha in mleka in tudi mesa ni nikdar zavžil. Ljubil pa je nad vse tobak. Pred sedmimi leti je izkušal, koliko časa more človek ostati pri življenju, ako je samo kruh in pije vodo in vztrajal je do 45. dne zvečer, ko je vsled slabosti omedlel. Rad se je pošalil, da se je še pet dni dalj postil kakor Kristus. Dan pred svojo smrtjo je še sam šel v Radovljico h kamnoseku in spremstvu sina in zahteval, da mu v kameniti nagrobni spomenik vkleše tri zvezde. Zvečer je šel zdrav h pokoju, zjutraj je vstal, šel ven iz veže in ko pride pred vrata, se zgrudi mrtev na tla. Mož je bil silno

skrben gospodar, zato si je pridobil lepo premoženje. Bil je res gostilničar, ki ni hotel niti vinarja krivičnega denarja.

Ustanovitev samostojne slovenske državne gimnazije v Gorici. V nedeljo je dospel v Gorico vladni odlok, ki zakazuje ustanovitev popolne gimnazije s slovenskim učnim jezikom in gimnazije z italijanskim in gimnazije z nemškim učnim jezikom. Stara gimnazija z nemškim učnim jezikom preneha v sedmih letih in na njeno mesto stopi slovenska ter italijanska in nemška realna gimnazija. Slovenska gimnazija bo štela letos štiri razrede in se stopnjeva je izpopolni. Imela bo poleg ravnatelja 14 profesorjev. Razredi bodo nameščeni v starem gimnazijskem poslopju v Šolski ulici. Učni jezik bo skozinskoz slovenski, a preskrbljeno je, da se dijaki temeljito priučijo tudi drugim jezikom.

Obešenega so našli 22. avgusta zjutraj v gozdu pri Veliki Gobi v litij-skem okraju okrajnega slugo Janeza Pajerja. Prodal je leta 1910 posestvo v Borji, s samo službo pa ni mogel izhajati; zato je zlezal v dolgove. Ker ni bilo tudi doma prave zastopnosti, se mu je najbrže um omračil. Njegova mati je bila že v blaznici v oskrbi.

Lev v štajerskih planinah? Na Stubenalpi na Štajerskem že dalj časa med živino strahovito gospodari neka zver, ki je kljub vsem prizadevanjem tamošnjih lovcev ne morejo izslediti. Nešteto glav živine je že raztrgala. Izpočetka so ljudje mislili, da se je pri-tepel odkod kak velik medved, potem so mislili na risa, volka, leoparda in konočno so nekateri začeli trditi, da je zver kak podivjan pes. Sedaj pa se poroča, da je neki lovec, ki je s petimi drugimi šel nad neznano zver, doživel to-le: Kakih 20 korakov pred njim je iz gošče planila kaka 2 metra dolga in 1 meter visoka rmena žival z dolgim repom, na čegar koncu se je nahajal čop. Mož je od strahu kar okamenel. Zver je tedaj nenadoma v velikih skokih krenila v drugo smer. Ko je bila že kakih 200 metrov daleč, je prestrašeni lovec prišel k sebi in tovariše opozoril na zver, obenem pa jih svaril, naj ne streljajo, ker drugače bo po njih. Zver je med tem izginila. — Polkovnik Spiess v Hermannstadtu je na podlagi poslanih sledi in podatkov že pred časom izrekel mnenje, da je zver v štajerskih planinah — jaguar ali pa lev, kar bi se z gornjim opisom živali popolnoma strinjalo.

Grozen umor v Trstu. Preteklo nedeljo ponoči se je izvršil v Trstu grozen umor. Pred šestimi leti sta se poročila delavec državne železnice v Trstu 33letni Peter Ražen in 16letna Zoe Antonini. Prva leta sta živela srečno med seboj. Kmalu potem pa mu je žena postala nezvesta in si je iskala drugih ljubimcev. Zato sta šla narazen. A pred časom sta prišla zopet skupaj. Žena je nadaljevala grešno ljubezen z različnimi posvetnjaki, kar je mož

dobro vedel. Zato je sklenil, da napravi konec temu grdemu življenju svoje žene. Sklenil je, da jo ubije. Minulo nedeljo je šel Ražen domov in našel v sobi ležati na postelji ženako. Misleč, da je to njegova žena, zgrabil je debel kol in neusmiljeno udaril spečo žensko po glavi in potem sprožil proti njej še pet strelcev iz samokresa. Ženska je ostala takoj mrtva. Kakšna groza pa je spretelela ubijalca, ko je spoznal, da ni ubil lastne žene, marveč neko 16letno deklico. Raženova žena je namreč postrežnica v mestni bolnišnici. Ker je morala biti v nedeljo ponoči v službi, je naprosila 16letno deklico Bizjakovo, naj gre ona spat v Raženovo stanovanje, kar je tudi storila. Ražen, ki je imel tudi ponočno službo, je ženo zasledoval. Misleč, da je šla žena domov, je šel tudi on na dom in zagledal na postelji spečo žensko, o kateri je mislil, da je njegova žena. V tem prepričanju jo je ubil. — O nezvesti ženi sedaj ni ne duha, ne sluha. Nihče ne vé, kam je pobegnila.

Sežigalnica za smeti. Tržaška občina gradi v Istrski ulici svoje peči za sežiganje smeti. Od daleč je videti gradnja kakor kaka trdnjava iz cementsa; izvršena in prometu izročena bo najpozneje v mesecu marcu prihodnjega leta. Zgradba bo stala okroglo 800.000 K.

Grozen maščevanje. V nedeljo popoldne se je zgodil v nekem gozdu blizu Kastva v Istri grozen umor. Mlada kmetica Marija Šmaričeva je bila zaročena z nekim Antonom Kraničem iz Matulj, pa je bila vkljub temu precej lahkomišelnica. Le tako se da tolmačiti, da je šla omenjenega dne z nekim tujim nemškim turistom v gozd, kjer jo je dobil Kranič. Kakor divji je planil varani zaročenec z nožem nad Šmaričevo in ji prerезal grlo, nato pa na drobno razkosal njeno truplo. Kranič je že zaprt.

Zločinska fanta. V soboto, dne 9. avgusta sta bila obsojena v Celju na okrožnem sodišču Franc Kunej in Anton Javornik, posestnikova sinova v Podsredi, vsak na dva meseca težke ječe. Franc Kunej je bil obsojen zaradi oskrunjenja cerkve v Koprivnici, ker je v njej opravil svojo potrebo. Anton Javornik pa, ker je za njega krivo izpovedal. Sadovi slabe vzgoje. — To notico smo prinesli v št. 43. na strani 549. Oče nedoletnega Antona Javornika nam z ozirom na svojega sina piše sledeče: »Ni res, da je bil Anton Javornik pri okrožnem sodišču v Celju obsojen na dva meseca težke ječe, ker je za Franca Kuneja krivo izpovedal, — nasprotno je res, da je bil Anton Javornik temeljem razsodbe omenjenega sodnega dvora z dne 12. avgusta 1913, opr. št. Vr. 453/13—35, popolnoma oproščen. — Janez Javornik.«

Razstava živine na Dunaju. C. kr. kmetijska družba na Dunaju priredi od 12. do 14. septembra leta 1913 v dunajskem praturu avstrijsko razstavo domačih koristnih živali; na razstavi

bodo: goveda, prešiči, koze, ovce, perotina in zajci. Svoje oddelke bodo imele na razstavi tudi Švica, Nemčija in Ogrska. Na razstavi se bodo kazale tudi razne mašine, orodja in potrebščine za prehranitev živali na paši in v hlevu in pa za dobavo mleka. Kdor bi se rad kaj naučil od te razstave, naj jo mahne tiste dni na Dunaj.

Po nesreči se zastrupil. V okolici Olomuca na Moravskem je 75letni posestnik Zadak jedel z arzenikom zmešani sir, ki je bil namenjen za muha. Zadak je v strašnih bolečinah umrl.

Ne dražite čebel. Kakor se poroča listov, so v Hočnu na pruskem Poljskem trije otroci dražili čebele, na kar so jih te tako opikale, da so vsi trije umrli. Otroci so bili sami vzrok pre-zgodnje smrti, ker so čebele dražili.

Razjarjen oče ubil otroka. Kmet Ivankovič v Pakracu na Ogrskem je skrnil več denarja v bankovcih. Njegov triletni sin je dobil par bankovcev v roke in jih raztrgal. Ivankovič se je vsled tega tako razjezil, da je otroku glavo odsekal. Mati, ki je pa med tem časom majhnega dojenca kovala, je priletela otroku na pomoč, medtem pa spustila dojenca v vodo, ki je utonil. Očeta so zaprli.

Žepni robec kot vzgojno sredstvo. V francoski armadi so zdaj uvedli žepne robce, na katerih so natisnjene najvažnejše določbe vojaške discipline. Robci so razdeljeni v štiri polja; na prvem stoje zapovedi o pokorščini nasproti višjim, obenem pa so navedene tudi kazni, ki doleté vojaka, ako prekrši te zapovedi. Na drugem polju so natančno označeni vsi službeni čini in pa različni znaki, s katerimi jim je izkazovati čast. Na tretjem polju najde vojak določbe, po katerih se ima ravnati v vojašnici, dolžnosti in pravice. Na četrtem polju se nahajajo predpisi, po katerih se ima vojak ravnati v vojni. Na drugi strani robca je slika, ki kaže, kako ima dober vojak pozdraviti svojega predpostavljenelega.

Predober kralj. Nov spomin na nedavno ustreljenega, prejšnjega grškega kralja Jurija, prinašajo pariški listi. Ko se je kralj mudil v Franciji, se je rad vozil v omnibusu. V takem slučaju je bil zanj in njegovo družino naročen ves omnibus, ki drugih popotnikov ni sprejemal. Nekoč je stal v toplicah Aix pred njegovim hotelom omnibus, da bi kralja odpeljal v kopel. Že je z nekaj spremljevalci vred prihajal kralj, kar se prikaže tuja gospa, ki zagledavši omnibus, hiti vanj. Eden izmed kraljevih spremljevalcev jo je hotel zadržati, češ, da je omnibus izgovorjen za neko visoko družbo, ali kralj ga je zavrnil. Ko so pa naenkrat drugi gospodje enega iz svoje srede jeli nazivati »Veličanstvo«, je spoznala nič slabega sluteča žena, kaj je napravila, pa je brž hotela popraviti: »Moj Bog, kaj sem naredila, v kraljevski voz sem zšla, ustavite, ustavite!« Kralj pa je dejal: »Pomirite se, gospa, kralj ni nalezljiva bolezen.« In nekoč je stal kralj

na postaji, ko je prihajal vlak. Skozi okno III. razreda je klicala nanj kmetica: »Bodite tako prijazni, gospod, pomagajte mi malo!« Pa mu je podala z voza oguljeno popotno torbo in težko košaro. Kralj je lepo vzel torbo in težko košaro, pomagal kmetici z voza in ji nesel prtljago v čakalnico. Zdaj ga zagledajo njegovi spremljevalci, ali kralj jim pomigne, da naj puste. In v čakalnici se je s težavo ubranil, da mu ni dala kmetica napitnine.

Potnik Melichen umrl vsled kapi. Preiskava o uboju potnika Hermana Melichen na Dolenjskem je pokazala, da ni bil smrtonovarno ranjen. Raztelesenje je pokazalo, da je imel samo na glavi malenkostno krvno podplutbo, da ni vsled te umrl, temveč je vsled možganske kapi — da mu je radi tega vrela kri iz ušes. France Rus mu je zadal le lahko poškodbo, zaradi katere se bode imel zagovarjati pred sodiščem. Zaradi uboja pa se je kazensko postopanje ustavilo in Rus je na prostem.

13letna zločinca. V Krakovu je policija zaprla dva 13letna fanta: Gustava Frica in Stanislava Banda, katerima so doslej dokazali že 13 drznih vlovov. Pri njima so našli veliko pokradenih dragocenosti v skupni vrednosti 20.000 kron. Mlada zločinca sta najraje obiskovala častniška stanovanja; najprvo sta pozvonila, kakor da bi beračila, ko se pa nihče ni oglasil, sta pa s ponarejenimi ključi odprla vrata in oplenila stanovanje. Plen sta prodajala starinarjem, izkupiček pa zapravila v hišah nesramnosti. Policija je zaprla tudi dve le malo starejši deklici, ki sta vlomilcema pomagali.

Roparski napad na vlak. Dne 26. avgusta ponoči so na progi Černovice—Lvov neznani roparji napadli brzovlak. Napad so izvršili med 11. in 12. uro. Med postajama Davidov in Sichov se je nenadoma oglasilo znamenje, naj se vlak ustavi. Ko je vlakodjca nato preiskaval, kaj se je zgodilo, so pristopili neki moški in strojnika nadržali, da je povozil nekega otroka. Iskati so se začeli iznova, a nikjer ni bilo sledi o nesreči. Vlakodjca je hotel na vlak, da bi odpeljal dalje, v tistem hipu pa so se iz bližnjega gozda oglasili strelji. Poštni uradniki so hitro zaprli poštni voz. Takoj nato so se pojavili pred vozom številni banditi in zahtevali, da se jim izroči pošta, drugače bodo voz razstrelili. Med tem je neki stražmojster, ki se je peljal z brzovlakom, prebudil več častnikov, ki so takoj zgrabili za orožje in hiteli na pomoč železniškemu osebju. Roparji so nato pobegnili. Vlak, ki je imel dobro uro zamude, se je odpeljal dalje. Dogodek je med potniki povzročil velik strah. Na prihodnji postaji se je stvar naznanila oblastem. Pri zaslišanju je kurjač izpovedal, da ga je, ko se je bil vlak ustavil, napadel moški s črno brado, ga vrgel na tla in zvezal, da se ni mogel ganiti. Predno so roparji pobegnili, je prišel k njemu isti človek, ga razvezal in mu velel da-

lje voziti. Te kurjačeve izpovedbe ni mogel noben izmed ostalega železniškega osebja potrditi in ker je vsa stvar zelo sumljiva, so kurjača zaprli. Nekateri zaslišani potniki I. razreda so izjavili, da sta se nahajala v vozu dva sumljiva moška, ki sta neprestano nemirno pogledovala skozi okno in študirala navodilo, kako je dati znamenje za silo, da se vlak ustavi. Ko sta zopet pogledala skozi okno, se je zdelo, da sta nekaj opazila, nakar sta premaknila znamenje za ustavitev vlaka, potem pa drla iz voza. Storilcev še niso izsledili.

Gozdovi naše zemlje. Na mednarodnem gozdarskem shodu v Parizu je bilo dognano, da zavzemajo vsi gozdi naše zemlje 1 in pol milijarde hektarjev. Od teh jih pride 646,752.000 hektarjev na Azijo, 413,468.500 hektarjev na Evropo in 94,430.000 hektarjev na Avstralijo. Najobsežnejše gozde v Evropi ima Rusija, namreč 196 milijonov hektarjev. Potem pride Francija z 9,800.000 hekt., za njo pa Ogrska, Pruska in Španka.

Gorenske novice

g Homec. Velik ljudski tabor se bo vršil 8. septembra na Homcu v spomin stoletnice, odkar so premagali pri Homcu Avstriji Francoze na priprošnje homške Marije. Popoldne ob pol 3. uri se vrši v Marijini cerkvi na Homcu cerkvena slovesnost ljudstva iz celega kamniškega okraja. Po cerkvenem opravilu se pa vrši velik ljudski tabor na ravnici pred kapelo presv. Srca Jezusovega. Po shodu se vrši ob 5. uri v Šmarci v Društvenem Domu Konstantinova slavnost. Igrala se bo temu slavlju primerna igra »V tem znamenju boš zmagal«. Vabite se vsi, zlasti Vi možje in mladeniči, da pohitite dne 8. septembra na Homec, da proslavite stoletnico zmage nad Francozi in se obenem navdušite za boj proti še hujšemu sovragu, proti sovragu naše svete vere.

g Koprivnik v Bohinju. Katoliškega shoda se nas je udeležilo 23. Izmed teh 17 v narodnih nosah. Spomini in vtisi nedelje ne bodo nikdar ušli iz spomina. Mnogi izmed njih — kakih 12 — so bili prvič v Ljubljani, pa takoj prvič zadeli na to veličast in krasoto. Marsikomu, ki sliši o sprevodu, je že žal, da se ni udeležil. — Letina kaže dovolj dobro, samo sena bo vsem primanjkovalo, ker ga je izprva zelo zamorila suša, pozneje pa je nagajal dež, da se ni moglo seno lepo spraviti. — Prošnja za novo cesto, to je za 60%ni prispevek, leži v ministrstvu; načrti in proračun so že zdavno narejeni, bogvé se bo li kaj kmalu pričelo z delom? Sila in potreba je zelo velika.

g Koroška Bela. Tukajšnje Izobraževalno društvo je priredilo igro »Čevljar«, ki je izzbavila gledalcem mnogo smeha. — Z lestve je padel v pijanosti dninar Ign. Grošelj ter se na glavi smrtno poškodoval. Umrl je bil prijatelj žganja. — Na plani-

naš se je že lefos pri živini par večjih nesreč pripetilo. Ker ni staj in ne ograj, zaide v megli živina ter zdrzne v prepad. Kako potrebna bi bila tedaj staja, kot jo imajo naši sosedi! — Pri nas ne poznajo nekateri druge zabave kot ples; so tedaj še precej nazadnjaški. Za žeganje pa ni dal župan za ples nobenemu gostilničarju licence. To pa nekaterim baje ni bilo prav. Pa se bo že treba privaditi, sprva sicer težko gre. Še več podobnih ukrepov ne bi nič škodovalo. — Pri orlovski tekmi o priliki katoliškega shoda v Ljubljani je izšel kot zmagovalec tukajšnji načelnik »Orlov« Janko Klinar.

g Od Sv. Ane pod Ljubelom. Preteklo soboto se je ponesrečil od vseh spoštovani posestnik in občinski svetovalec Jakob Pernuš. Zlezel je na visok hrast, da bi sekal veje. Pri tem delu pa se odtrga veja in mož pade tako nesrečno na tla, da si polomi obe nogi. Sreča je bila, da ni padel na kamen. G. okrožni zdravnik dr. Mayer mu je dal prvo pomoč; kot krščanski mož pa je poklical tudi g. župnika, ki mu je podelil sv. zakramente. Odpeljali so ga v ljubljansko bolnišnico. Udeležil se je kot odločen katoliški mož zadnjega katoliškega shoda v Ljubljani. Upamo, da se zdrav kmalu povrne med svoje domače. — Pri nas imamo sirotišnico, katero smo mogli zgraditi le s pomočjo umrlega g. barona Borna. Ljudje pravijo, da se bo ta sirotišnica, kakor kažejo znamenja, kmalu izpremenila v porodnišnico. Treba bo enkrat izpregovoriti o tej stvari resno in odločno besedo.

g Srednja vas v Bohinju. Minulo sredo zvečer smo se v Zadrugi poslovili od g. kaplana S. Kogovška, ki je skozi pet let deloval kot pridna mravlja med nami v dušnem pastirstvu in na polju izobrazbe enako vneto, požrtvovalno in navdušeno. Vodil je pevski zbor in ga temeljito izvežbal, vodil je izobraževalno društvo, ustanovil odsek Orla in tamburaško društvo, deloval in pomagal pri hranilnici in kmetijskem društvu. Skratka: bil je povsod — vse. Ni čuda, da se je nam faranom priljubil in da nam je bilo slovo nadvse težko. Zvečer so pevci in druge organizacije, g. župan in nekateri bližnjih odborikov priredili poslovilni večer v Zadrugi.

g Škofja Loka. Častno občanstvo. Dne 28. avgusta je izročila deželnemu odborniku dr. Evgenu Lampetu krasno, umetniško izdelano diplomo častnega občanstva deputacija mesta Škofja Loka, ki so jo vodili gosp. župan Guzelj, načelnik okrajnega cestnega odbora škofjeloškega g. svetnik Šinkovec. Izročil jo je dr. Lampetu župan Guzelj za zasluge, ki si jih je pridobil za mesto Škofjo Loko. Dr. Lampe je odgovoril, da mora svoje zasluge deliti z gospodi zastopniki mesta Škofja Loka, ker tudi njihov trud je dosegel, da se izvršujejo sedaj mestu in okraju tako koristna dela. Dr. Lampe je obljubil, da bo podpiral tudi druge težnje mesta in okraja Škofja Loka, zlasti pereče vprašanje vodovoda. — Krasna diploma, slikana od A. Ruda, kaže sliko mesta Škofja Loka z deželnim in mestnim grbom ob strani. Okoli se vije

zelena girlanda z narodnimi trobojnicami, okvir pa tvorijo slikani meandri. Diploma je razstavljena v oknu Katoliške Bukvarne. — Isti dan kot dr. Lampetu se je tudi deželnemu glavarju dr. Iv. Šusteršiču in državnemu poslancu Evg. Jarcu izročila diploma častnega občanstva mesta Škofja Loka. Oba gospoda sta, zahvaljujoč se, zagotovila nadaljnjo naklonjenost Škofji Loki.

Dolenjske novice

d V Beli Krajini bodo shodi Kmečke zveze: v nedeljo dne 7. septembra v Metliki po osmi maši, v ponedeljek 8. septembra po rani maši v Črnomlju pri g. Skubicu, popoldne ob treh pa na Krva v čjem vrhu. Poročali bodo belokranjski poslanci. — Može! pridite v obilnem številu!

d Sv. Gregor. »Gregorski dom« je dovršen. Prav lična stavba je. K enonadstropni hiši je prizidana društvena dvorana, ki se mora imenovati naravnost vzorna radi velikosti svojega odra ter svoje prostornosti in sorazmernosti. Ima pripravno galerijo, na zunaj pa jo posebno odlikuje prostrana terasa z balustrado nad glavnim vhomom. Ker letos presvetlemu knezoškofu nedostaje časa, da bi prišel blagosloviti dom, se bo ta slovesnost obhajala ob ugodnem času prihodnjega leta. Da smo poskusili oder in dvorano, smo priredili na Veliki Šmaren prvo predstavo »Dve materi« in sicer za domače občinstvo. Zvedeli smo, da se zanimajo za uprizoritev tudi naši sosede okrog inokrog, zato bomo njim na ljubo v nedeljo dne 7. septembra po popoldanskem cerkvenem opravilu ponovili.

d Janče. Dne 24. t. m. okrog 6. ure 30 minut zvečer nas je prestrašilo neko čudno ropotanje iz zračnih višav. In kaj je bilo? Stoječi vrh janškega hriba zapazimo nad seboj visoko v zraku plavati zrakoplov, ki je prihajal od Kuma sem in se pomikal proti Ljubljani. S prostimi očmi je bilo videti, kakor bi se vozil velik jastreb po zraku. Nekdo ga je že hotel streljati. Ropotanje se je že slišalo jako močno. Nekaj časa je plaval nad Ljubljano sem in tje in prav zanimivo je bilo gledati, ko se je polagoma spuščal v bližini južnega kolodvora na zemljo. Prav radovedni smo bili, odkod je prišel in kdo se je v njem vozil. »Slovenec« pa je prinesel novico, da se je vzdignil iz Dunajskega Novega Mesta in da sta se v njem vozila dva vojaka, eden nadporočnik in drugi poročnik. V Gradcu sta se nekoliko vstavila in ob 5. uri 17 minut popoldne odplula proti Ljubljani. Nad janškim hribom se je zagledal zrakoplov ob 6. uri in 30 minut, torej je rabil iz Gradca do Janč ravno 1 uro in 13 minut,

d Litija. Umrla je dne 29. avgusta soproga tukajšnjega oficijala Terezija Ledenik. Prepeljali so jo na pokopališče v Krško. — Zadnje sredo je obiskal litijsko izobraževalno društvo znani mladinski prijatelj č. g. župnik Gomilšek iz Štajerskega. Društvo mu ostane hvaležno za njegove zanimive besede.

d Povzdiga pašništva na Dolenjskem. V nedeljo se je vršilo slovesno blagoslovljenje novega zadržnega pašnika na Travnigori pri Sodražici. Tamošnja živinorejska zadruga je na visoki planoti med Sodražico in Loškim potokom od 67 posestnikov združila svet, da je dobila pašnika približno 140 oralov, ki se že za pašo uporablja. Blagoslovljenje je izvršil deželni odbornik dr. Lampe in potem se je ob mnogoštevilni udeležbi ljudstva vršil na pašniku poučen shod o živinoreji. Ustanovitelj živinorejske zadruge deželni poslanec Bartol je pozdravil navzoče zastopnike oblasti in dež. in drž. poslanca Jakliča ter zastopnike raznih sosednjih dolenjskih zadrug, ki so si prišli ogledat zadržni pašnik. Deželni odbornik dr. Lampe je govoril o nujni potrebi skupne paše za povzdigo dolenjske živinoreje in razložil način, po katerem poljedelsko ministrstvo in deželni odbor podpirata živinorejo. V imenu vlade je pozdravil navzoče c. kr. okr. komisar markiz Gozani, ki je želel pašništvu najlepši uspeh. Dež. zadržni tajnik dr. Lovro Pogačnik je govoril o pomenu zadržništva, inženir Rataj je pa kot odposlanec c. kr. kmetijske družbe razložil navzočim tehniško prireditve in gospodarski pomen pašnika na Travnigori. Dosedaj je že do 120 glav mlade živine na paši, ki je razdeljena v tri oddelke. Mlada živina se je jako utrdila in lepo razvila na pašnikih. Na planoti med Sodražico in Loškim potokom, ki je blizu 1000 m nad morjem visoka, pa so še velikanska zemljišča, ki bi se dala združiti za pašnik, ki bi dal paše skoro za 1000 glav živine.

d Šmartno pri Litiji. Katoliškega shoda smo se tudi tukaj udeležili v lepem številu. Priglasenih je bilo 152, nepriglasenih pa se je udeležilo gotovo še enkrat toliko. Dobre posledice gotovo ne izostanejo po tolikšnem zanimanju in navdušenju. — Lepo vreme zadnjih dni je prav ugodno vplivalo na vinograde, v kolikor niso poškodovani po toči. Grozdje je dokaj lepo in deloma tudi že mehko. — Žrtev zakotne žganjarne je postal v vojake potrjeni mladenič v Brezju. Pri žganju so se fantje sprli in eden izmed njih je ustrelil imenovanega tako nesrečno, da mu je krogla prevotčila sapnik. Prvo pomoč mu je dal okrajni zdravnik, nakar so ga peljali v bolnišnico. Zelo dvomno je, da bi ostal pri življenju. Tukaj bi imele pristojne oblasti dovolj dela, da bi se zatrlo žganjepitje in točenje žganja po zakotnih žganjarnah. Veliko solza in gorja prihaja iz takih hiš v družine in na posameznike. — V zmislu sklepa dekanijske duhovščine se bodo letos napravile duhovne vaje in majhen pripravljalen tečaj za vojačevine in sicer koncem septembra

ali v začetku oktobra v Šmartnem pri Litiji. To pa za cel sodnijski okraj Litija. Poskrbela se bo za vojaško izobražene predavatelje. Fantje rekrutje, gre se za vašo srečo! Priglasite se torej takoj pri svojih gg. župnikih za udeležbo. Sprejeli se bodo tudi seveda iz sosednjih sodnijskih okrajev, če se pravočasno priglase.

d Vače. Ze precejšnji čas smo na Vačah v miru živeli. Gotovi liberalci pa ne marajo miru, ker jih mir samo dolgočasi. Za resen boj sploh niso sposobni, ker so v pravem pomezu besede otroci. Hočejo se igrati napredne gospodarje. Vedno povdarjajo gospodarske koristi. Vzor in vzgled naprednega gospodarja je Janez Kristan na Vačah, v čegar žganjarni se zbira cvet naprednjakov. Par takih »stovarišev« je vzel Kristan s seboj na shod dr. Zajca na Sv. Goro, kjer je kot napredni gospodar delal badeste medklice, kakor na primer: »Gospod Zajec, povejte nam, ali je hudič črn ali bel!« Pač važno gospodarsko vprašanje! Njegov hlapec je nazagredel s Sv. Gore brez vsakega vzroka napadel, brcal in suval nekega fanta s Kovja. Pri drugi priliki sta isti hlapec in še neki drugi Kristanov uslužbenec udrla s silo v Lešah v neko hišo. Dne 22. avgusta so za našim beneficijatom, ko je šel po cesti mimo Kristanovega hleva, letela polena. Kristanovi Sokoli so šli v kroju dne 24. avgusta v Zagorje, in nazaj grede čakali nad našimi ljudmi. Kar je še takrat manjkalo, je hotel dopolniti Kristanov hlapec, ko je 31. avgusta v gostilni pri Osoleli napadel naše fante. Povdarjamo, da je Kristan županov namestnik, in predstoječe naj bo dokaz, kako na Vačah liberalno županstvo skrbi za javni red in mir, vsled česar je orožništvo brez moči. To so prave azijske razmere.

d Škocijan pri Mokronogu. Katoliškega shoda se jih je od nas udeležilo štirideset. Z ozirom na oddaljenost od železnice in na košnjo je to že dovolj. — V torek dne 26. avgusta proti večeru se je peljal tu čez z avtomobilom zagrebški nadškof koadjutor dr. Ante Bauer. Ogledoval je lepo slovensko zemljo.

d Št. Jernej. Izredno slovesno smo obhajali 65letnico vladanja našega cesarja. Cel Št. Jernej je bil v zastavah in na predvečer razsvetljen; Orli pa so napravili mirozov. Pred šolo, občino, župniščem in orožniki so postali in zaigrali cesarsko himno. Posebno lepo so okrasili orožnik hišo, v kateri stanujejo. Pa tudi pri tej slavnosti, ko želi ljudstvo izkazati ljubezen do presvitega cesarja, ni dala nekemu liberalčku žilica miru, hotel je morda v svoji liberalni gorečnosti preprečiti sprevod, zato je metal med igrajoče Orle kamenje. — Katoliškega shoda se je udeležilo 84 šentjernejevcev, med njimi 22 Orlov v uniformi. — V četrtek, dne 28. avgusta t. l., je bilo pri nas premovalje kobil. Dasi se je premovalje že vršilo v Novem mestu, Velikem Grabnu in Mokronogu, je bilo priznanih jako

veliko lepih kobil, da se je komisija sama čudila. Kmetovalci so bili pa tudi premovanja veseli, ker jih je mnogo izmed njih prejelo darila bodisi v denarju, diplom ali svetinji. Večina premij je ostala v domači fari. Lep napredek! Zato, kmetovalci, le pridno na delo in vestno se poprimite konjereje; trud ne bo brez uspeha; saj vam je zagotovljeno, da bode te prihodnje leto prejeli še več premij!

Notranjske novice

n Lipsenj. Strela je udarila dne 25. avgusta ob pol 7. uri zvečer ob hudi nevihti v hišo posestnika Jakoba Kotnika v Lipsenju ob Cirčniškem jezeru. Udarila je vrh strehe mostovža, od tam se je razbila v tri dele, šinila na enem koncu po vodnem žlebu v kotel, ki je bil nastavljen za vodo in od tam odbila nekaj zidu; na drugem koncu hiše pa šinila pod streho, na vogalu ven in zopet nazaj skozi zid v gredo. Pri mostovžu je udrila levo steno in udarila v vežo, kjer so stale blizu vrat gospodinja, njena mati in sestra. Sestri se ni nič zgodilo, gospodinja in mati pa sta bili zadeti in ležali na tleh kakor mrtvi; mlajša sestra gospodinja in dva otroka so se igrali v desni sobi pri mizi, gospodar je pa stal poleg njih. Kar naenkrat strese hišo grozen pok in opeka zadrda raz strehe. Na vpitje so takoj prihiteli sosedje in s polja bežeči ljudje na pomoč. Mater se jim je hitro posrečilo spraviti k zavesti, bila pa je hudo poškodovana na glavi vsled hudega padca. Gospodinja je šele čez kakih deset minut dala znamenje življenja, a glasu ni dala cele pol ure. Mislili so vsi, da je mrtva. Vendar se je posrečilo njenemu možu z umetnim dihanjem jo spraviti k življenju.

n Z Viča. Kakor vsako leto, tako bo tudi letos tukajšnje katoliško slov. izobraževalno društvo za svoje člane in somišljenike priredilo romarski izlet. In sicer se je letos na občno željo sklenilo, poromati k Majki Božji na Trsat dne 27. septembra popoldne. Tam bi prenočili in opravili svoje pobožnosti. Drugo jutro pa bi se po ladji vozili v prijazno Opatijo. Nazajgrede bodo pa izletniki obiskali slavnoznano Postojnsko jamo. Vsa vožnja po železnici in po morju in vstopnina v Postojnsko jamo znaša devet kron. Kdor letos še ni napravil nobenega romanja in izleta, ima zdaj najlepšo priliko se nam pridružiti. Zlasti vabimo one, ki so zadnjič izostali, ker se zaradi prevlekega števila niso mogli pridružiti Šišenskemu prosvetnemu društvu, ki je pred mesecem napravilo enaki izlet. Kdor se želi udeležiti tega romanja in koristnega izleta, naj sporoči župnemu uradu na Viču ali pa gospodu Fran Gorjupu, predsedniku slov. katoliškega izobraževalnega društva na Viču,

vsaj do 8. septembra. Čim preje se javite, tem preje nam bo zagotovljen posebni vlak.

n Stari trg pri Ložu. Pokopali smo pretekli teden Jurija Strleta, posestnika iz Podloža, ki je bil naročen na »Domoljuba«, odkar izhaja. Tekom dolgotrajne bolezni se je še vedno zanimal za vse, kar se je godilo po svetu. Ko sam ni mogel več prebirati ljubelega mu »Domoljuba«, ga mu je morala brati žena na glas. »Domoljuba« in tobaka ne pustim do smrti,« so bile njegove besede. Bog nam daj mnogo takih mož! — Kakor na Dolenjskem, tako tudi pri nas razsaja kužna bolezen — izseljevanje v Ameriko. Meseca maja je bilo samo iz naše doline 824 ljudi tam, sedaj jih je gotovo že 50 več. Nekateri so bili tam že po trikrat, štirikrat, celo petkrat. Za vožnje in druge potovalne potrebščine so izdali 1 milijon 54.000 kron, če računamo vsako vožnjo 500 kron. Voženj čez morje so napravili namreč 2010. Če pa računamo vožnjo po 600 K, potem zneso 1 milijon 206.000 kron. Vsakoletne obresti bi znesle okroglo 60.000 K. Kako lep denar, a niti toliko ga ne pride vsako leto nazaj, kapital je izgubljen za vedno. Ni čuda, če ljudje tožijo o pomanjkanju, ko toliko denarja vržejo proč! — Dne 28. septembra se bo na znani božjepotni Križni gori slovesno obhajal Konstantinov jubilej za cerkniško dekanijo.

n Žiri. V zadnjem »Domoljubu« naznanjeni politični shod v Zireh se vrši v nedeljo pri vsakem vremenu. — Končno je sedaj za gotovo določeno, da bo blagoslovljen v nedeljo novi tabernakelj (delo gospoda Kregarja) ter nova mozaična slika svetega Martina (delo tvrdke Forstner na Dunaju). Obred izvrši gospod dekan iz Idrije ob asistenci več drugih duhovnikov. Oltar bo tedaj tudi prvič električno razsvetljen. — Prireditev »Svete vojske« zadnje nedelje se je še dosti dobro obnesla. Gdč. Pelhanova se je pošteno potrudila in uspeh ni izostal. Izobraževalno društvo pa prične sezono s 1. oktobrom. Sedaj po katoliškem shodu smo potrebni malo počitka.

Iz raznih krajev

š Sv. Križ pri Belih vodah. Konstantinova slavnost se bo obhajala pri Sv. Križu na praznik Povišanja križa. Prej v soboto zvečer bo primeren govor v pozdrav romarjev, nato pa takoimenovana rimska procesija. Na praznik sam bo prvo sveto opravilo ob šestih, drugo slovesno pa ob desetih, oboje s primernim govorom. Nazadnje bo pa procesija s Svetim Rešnjim Telesom. — Železniška postaja za Sv. Križ je Šostanj.

Društveni vestnik

Odsek Orel, Dobrova, namerava na Mali Šmaren prirediti, kakor običajno vlako leto, javno telovadbo. Vsi, ki imajo narodne noše, fantje in dekleta, naj se udeležijo vesele brezplačno v narodnih nošah, da bo stvar bolj domača in tudi za tujce mikavna. Za postrežbo poskrbi znani gostilničar Mežnar, dobro voljo pa privabi v našo sredo godba in pristne narodne popevčice. Sprejem ob dveh pred Mežnarjem, začetek telovadbe ob treh. Za zabavo bo preskrbljeno. Bomo srečo lovili, igrali šaljivo pošto, dražili, turško kavo pili itd. Čisti dobiček je namenjen za zgradbo Društvenega doma na Dobrovi.

Gorje-Bled. Gorjanska skupina Jugoslovanske Strokovne Zveze priredi v ponedeljek 8. septembra, t. j. na Mali Šmaren, javen delavski shod v cerkveni dvorani. Govorita: profesor Vincenc Marinko iz Kranja o Jugoslovanski Strokovni Zvezi, nje namenu, pomenu in ciljih ter naš poslanec župnik Piber o delavskih težnjah.

Katoliško slov. izobražev. društvo v št. Jakobu ob Savi priredi dne 8. septembra v društveni dvorani v spomin Konstantinovega jubileja predstavo Silvin Sardenkove »Skrivnostne zaroke« in šaljivega prizora »Frakeljnov Boštjan« s pevsкими točkami in srečolovom v korist novemu domu. K obilni udeležbi vabi odbor.

Marijina družba v Želimišah priredi na Mali Šmaren veselico pod Perčičevem kozolcem. Na sporedu je petje in igri »Pri gospodi (šaloigra v dveh dejanjih, samo ženske vloge) in »Krmar pri zvitem rogu« (burka v enem dejanju, samo ženske vloge). Skocijanska orlovska godba. Začetek ob pol štiri popoldne.

Izobraževalno društvo v Dobu priredi v nedeljo, dne 7. septembra, tretjo letošnjo prireditev z zanimivim sporedom. Zato vabimo naše bližnje in daljnje prijatelje. Naslednji dan bodo pa nastopili naši bodoči igralci, naša mladina. Zopet prijeten dan. Pridite tudi te pogledat. Čisti dobiček zadnje prireditve je namenjen za popravilo znamenja pri Milajznovih.

Živinorejska zadruga za kamniški politični okraj.

Ta zveza nam je poslala svoje poročilo in nas je naprosila, naj bi v zglede in posnemanje slovenskim živinorejcem poročilo ponatisnili.

Poročilo se glasi:

Dne 3. novembra 1908. se je ustanovila v Kamniku živinorejska zadruga za cel kamniški politični okraj z namenom, da pospešuje živinorejo v tem

okraju. Kmetovalci so čedalje bolj uvidevali veliki pomen zadruga, zato so v obilnem številu k njej pristopali. Toda delokrog zadruga za cel kamniški politični okraj je bil preobširen. Na shodu živinorejcev dne 29. junija 1910 v Kamniku se je sklenilo, da se naj ustanove samostojne male živinorejske zadruga po vsem okraju, živinorejska zadruga za kamniški politični okraj se pa naj preosnuje v okrajno zvezo teh malih zadrug.

Vsled tega je živinorejska zadruga za kamniški politični okraj začela snovati po župnijah male živinorejske zadruga, sama se je pa na občnem zboru dne 28. maja 1911 v Kamniku preosnovala v Živinorejsko zvezo.

Kakšen namen ima Živinorejska zveza? Živinorejska zveza je za živinorejce v kamniškem političnem okraju silno važnega pomena, in sicer ona skrbi: 1. za pouk o živinoreji; 2. za vodstvo živinorejskih zadrug; 3. za plemensko goved; 4. za plemenske prašiče, ovce in koze; 5. za vodstvo rodovnika; 6. za planinske pašnike; 7. za nabavo krmil, gnojil, semen in kmetijskih strojev; 8. za vnovčevanje živine; 9. za razstave goveje živine; 10. pospešuje sploh vse, kar je v prid in napredek živinoreje.

1. Pouk.

Živinorejska zveza skrbi za pouk o živinoreji s tem, da prireja po posameznih živinorejskih zadrugah predavanja, dvodnevne, tridnevne živinorejske tečaje, tečaje samo za bikorejce, dvamesečne živinorejske tečaje, pri katerih se mladi fantje in mladi mošje izučijo praktično vsega, kar je treba vedeti naprednemu živinorejcu. Do sedaj je zveza oskrbela v okraju do 50 predavanj. Predavali so razni kmetijski strokovnjaki. Dvodnevni, oziroma tridnevni tečajev se je vršilo 10. Bikorejska sta bila dva. Obakrat se ga je udeležilo 170 bikorejcev iz okraja. Odsej se vrši vsako leto 15. januarja shod bikorejcev v Šmarci.

Zveza je priredila dvamesečni praktični živinorejski tečaj v Komendi v decembru 1912 in v januarju 1913. Udeležencev je bilo 22 kmečkih fantov.

Ako hoče kak živinorejec napraviti vzoren svinjak, hlev ali ga hoče zboljšati, in to zvezi naznani, pošlje ta svojega tajnika ali inštruktorja na lice mesta, da dá brezplačno vse potrebne nasvete. To se je sedaj zgodilo v kakih 120 slučajih.

Da se živinorejci pouče o tekočih živinorejskih potrebah, je v ta namen izdala zveza več okrožnic. V poduk živinorejcem, članom živinorejskih zadrug je zveza izdala posebno »Člansko knjižico«, v kateri je natančno povedano, kako naj živinorejske zadruga delujejo. Člani dobe knjižice po 20 h, ne člani pa po 1 K 20 h.

2. Vodstvo živinorejskih zadrug.

Prv vsaki zadrugi so izprva težkoče. Ne odbor, ne nadzorstvo mnogokrat

ne pozna natančno svojih dolžnosti. Treba je tudi voditi pri vsaki zadrugi razne zapiske, zadruga in tehnične knjige. Zveza pride na pomoč vsaki zadrugi, ki je pri njej včlanjena. Zvezin tajnik ali inštruktor brezplačno obišče večkrat na leto vsako zadrugo in dá vsa potrebna navodila odboru in nadzorstvu in spravi vse knjige in zapiske v red. Seveda se dela na to, da bo tajnik vsake zadruga skrbel sam za redno knjigovodstvo. Do sedaj je 16 živinorejskih zadrug včlanjenih pri Živinorejski zvezi.

3. Skrb za plemensko živino.

Velike važnosti za pospeševanje živinoreje so čistokrvni pingavski biki in dobre krave molznice. Živinorejske zadruga vlagajo svoje prošnje za bike le potom Živinorejske zveze.

Zveza dobi vsako leto od c. kr. okr. glavarstva natančen zapisnik živine po občinah, istotako dobi zapisnik potrjenih bikov in njih posestnikov. Na podlagi teh podatkov zveza pazi, da ima vsaka občina v okraju toliko bikov, kolikor se jih zahteva po številu krav. — Marsikje delajo zakotni biki veliko škodo živinoreji. Ako se zvezi naznanijo posestniki takih nelicencovanih bikov, ta poskrbi, da se jim to nepostavno delovanje prepreči. Zveza je poskrbela, da je dosedaj do 120 ali tudi več lepih pingavskih bikov prišlo v okraj. V tem oziru se je gotovo veliko storilo za napredek živinoreje. Seveda ima pri tem svoje zasluge naša diča c. kr. kmetijska družba in visoki deželni odbor.

Zveza priporoča živinorejcem, da vzreajo čistokrvne pingavske bike za plemo, da dajejo plemenske bike in telice na planinsko pašo, da se tako utrdijo in usposobijo za plemo. Poskrbela je tudi, da so posestniki dobili več dobrih pingavskih krav in plemenskih telic, nekaj tudi za znižano ceno s pomočjo visokega deželnega odbora.

4. Skrb za plemenske prašiče, ovce in koze.

Zveza pospešuje prašičerejo s tem, da skrbi za dobre plemenske mrjasce in svinje v okraju. Dosedaj je oskrbela lepo število mrjascev in plemenskih svinj. Dela tudi na to, da se odpravijo razne velike napake, ki se vrše pri oskrbi in izrejevanju prašičev. Vpliva na to, da dajo prašičerejci cepit prašiče proti rdečici itd.

Zveza pospešuje tudi ovčjerejo, ki je bila nekdanj v kamniškem okraju tako lepo razvita. Vzela je v najem planino Koren, kjer se bodo pasle samo ovce. Namerava pa vzeti še neko drugo planino za ovce.

Po nekaterih krajih kamniškega okraja rede še zdaj koze. Zato hoče zveza tudi to kmetijsko panogo pospeševati zlasti s tem, da preskrbi rejcem plemenske živali v onih krajih, kjer so dani pogoji za kozorejo.

5. Vodstvo rodovnika.

Pri vsaki živinorejski zadrugi je velike važnosti rodovnik. To je temelj-

na knjiga za zboljšanje zadruga živine. Živinorejska zadruga brez vestnega vodstva rodovnika ne more delovati smotreno. Živinorejska zadruga pošilja od časa do časa svojega tajnika ali inštruktorja, da vpiše v rodovnik vso živino, ki je za to sposobna. Pri več zadrugah kamniškega okraja je rodovnik že vpeljan.

6. Planinski pašniki.

Planine so najboljše vzrejališča za mlado živino. Brez poletne paše se pri reji mlade živine ne da doseči nič posebnega. S prostim gibanjem na svežem zraku, na izborni planinski paši se mlade živali najlepše razvijajo in najbolj utrdijo. Radi tega je planinska pašo velike važnosti.

Zato je Živinorejska zveza vzela v najem planinske pašnike. Dosedaj se ji je posrečilo dobiti v najem za 20 let Križko planino. Skušala je dobiti v najem še nekatere druge planine, toda to se ji dosedaj ni posrečilo, mogoče v prihodnosti.

Na planine jemlje Živinorejska zveza živino vseh članov živinorejskih zadrug v kamniškem okraju. Leta 1913 je na Križki planini 108 glav živine. S tem, da se dá živina na planino, se doma mnogo krme prihrani. Krma, ki se prihrani, je veliko več vredna, kakor se plača pašnine.

Zveza bo delala na to, da se posebne planine odločijo samo za telice, druge samo za mlade bike in posebne planine samo za krave. Posebno priporoča, da živinorejci ohranijo za plemo pingavske bičke od dobrih pingavskih molznic in da jih dajo na planinsko pašo.

7. Nabava krmil, gnojil, semen in kmetijskih strojev.

Zveza preskrbuje živinorejcem močna krmila, gnojila, travniška semena in kmetijske stroje. Zveza je morala začetni živinorejcem vse to preskrbljevati, kar so zahtevali. Zveza ne išče pri tem nikakega dobička, ker hoče le ljudem pomagati do večjega blagostanja. Zveza je vzela za letnih 250 kron v najem v Šmarci več prostorov, kjer ima skladišče in pisarno.

8. Vnovčevanje živine.

Živinorejska zveza skrbi tudi za vnovčevanje živine s tem, da posreduje med prodajalci in kupci. Kdor ima na prodaj pingavske bike, telice in krave, naznani to zvezi. Zveza je že v mnogih slučajih na ta način posredovala, da niso prišla dobra teleta ali druga živina pod nož ali iz okraja ven, ampak da so se ohranila za plemo v domačem okraju.

9. Razstave in premovanja živine.

Živinorejska zveza skrbi, da se od časa do časa vrše v političnem okraju razstave in premovanja živine.

Razstave in premovanja živine so za napredek današnje živinoreje velikega pomena. Pri teh razstavah se pokažejo ne le vrline naše živine, ampak

tudi njih hibe in slabe lastnosti. Torej marsikaj dobrega in tudi marsikaj slabega se opazi pri živinorejskih razstavah, in to je ravno, kar služi našim živinorejcem v spodbudo ali v svarilo.

Zveza je dosedaj priredila razstavo leta 1909 v Mengšu, leta 1911 v Kamniku, leta 1913 v jeseni pa bo morda v Lukovici.

10. Vseobče pospeševanje živinoreje.

Živinorejska zveza vpliva na živinorejske zadruge in živinorejce, da vpe-ljujejo poizkusno molžo, da pravilno vzrejajo teleta, da se nabavljajo dolin-ski zadržni pašniki. Zveza dela na to, da se izboljšujejo in obdelujejo travni-ki, da se živina pravilno krmi itd. Po njenem vplivu je do 200 posestnikov v okraju popravilo, oziroma sezidalo hle-ve in svinjake, da so svetli, zračni in snažni. V mnogih slučajih je zveza tu-di izposlovala, da so posestniki dobili podporo ali brezobrestno posojilo za popravo ali napravo hlevov in svinja-kov. Skrbi tudi, da si napravijo živino-rejci gnojnične vozove in sode ter da polivajo travnike z gnojnico.

Če izbruhne kaka kužna bolezen, stori Živinorejska zveza vse potrebne korake, da se živinorejci obvarujejo ka-ke večje nesreče. To se je zgodilo n. pr. leta 1911, ko se je pojavila kuga na gob-cih in parkljih. Ko so bili tedaj pra-šičerejci v skrbeh, kako bodo prodali prašiče, je zveza storila vse potrebno, da se je smela vršiti kupčija od hiše do hiše po vaseh, kjer ni bilo kuge. Zveza je tedaj privabila tudi kupce v kamniški okraj, da so pokupili prašiče in bre-je svinje, ki so bile odločene za prodajo.

Zveza stavi razne primerne predlo-ge glede na povzdigo živinoreje c. kr. in drugim oblastem in jim daje razne informacije, ki se tičejo živinoreje itd.

Iz naštetega je razvidno, da Živino-rejska zveza za kamniški polit. okraj vrši ogromno kulturno delo. Upanje je, da se bo to delo v bodočnosti še bolj pospešilo in izpopolnilo, kar Bog daj!

**Najboljša in najsigurnejša
prilika za štedenje:**

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6
(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katere
jamči dežela Kranjska, in jih obre-
stuje po 4³/₄% brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Raznoterosti.

Papežev lekarnar, brat Prosdoci-mo, je ena najznačilnejših prikazni med vaticanskim dvornim osebjem in uživa popolno zaupanje sv. očeta. Je to vesel star možiček, ki samo ene vrste ljudi na svetu ne mara — namreč čas-nikarjev. Kakor hitro se kak časnikar pokaže v lekarni, takoj ga brat Prosdocimo na sicer prijazen, toda energičen način odpravi skozi vrata, ko je pa zunaj, mu v pomirjenje zakliče prija-zen »Na svidenje!« Do pred dvema le-toma je bila vaticanska lekarna na-meščena v prostorih, ki so bili narav-nost s ceste dostopni. Posledica je bila, da so radovedneži prišli v lekarno kaj malega kupit, potem pa pri stranskih vratih smuknili na vaticanske hodni-ke in dvorišča, se potikali povsod okrog po poslopih in prodrli dostikrat do stopnic, ki peljejo naravnost pred papeževe sobane. Končno se je dan na dan nateplo toliko radovednih ljudi po vaticanskih hodnikih, da je bilo od sile. Tedaj je pa kardinal Merry del Val temu odločno napravil konec s tem, da je brata Prosdocima z njegovi-mi steklenicami, škatlicami in dru-gimi lekarniški pripravami pre-mestil v druge, manj izpostavljene prostore. Za večjo varnost so pa tudi tu pred vrata postavili Švicarja s hele-bardo.

Poljska katoliška korespondenčna pisarna. Poljski katoličanje snujejo pri svojem tajništvu v Lvovu katoško korespondenčno pisarno, ki ima za svoj cilj kazati na deskrutivno delovanje neprijateljskega tiska med katoliškim svetom, ga stopnjo za stopnjo pobijati in zavračati. Pisarna ima podajati in-formacije časnikom o delavnosti kato-ličanov in vseh elementih, ki so polj-skemu narodnemu duhu nevarni. Za-res važen korak, ki ima seznanjati svet z našim delom, programom in ž našimi idejami, zakaj doslej smo bili stalno in sistematično ignorirani.

Slovaška gimnazija. Kakor poroča »Našinec«, je v Ogrskem Gradišču pro-jektirana slovaška gimnazija. Na češko-slovaških konferencah v Luhačovicah je bilo v ta namen nabranih in napisanih 10.000 K.

Reklama v Ameriki si izmišlja vsak dan nove zvijače, da bi bolj vle-kla. Nedavno so bili po vsem Newyor-ku nalepljeni veliki lepaki z napisom: »Mary, čakaj, dokler ne pridem!« Vse se je izpraševalo, kaj bi neki to pome-nilo. Končno se je zvedelo, da je to na-slov novega romana, ki je v kratkem času doživel neštete izdaje. Tovarnar avtomobilov Brian Hughes v Newyor-ku si je nedavno kupil veliko škatljo ponarejenih diamantov, sedel v avto-mobil in se odpeljal pred najelegantnejši zlatarski atelje; tu je skočil z avto-mobila, pri tem pa nalašč padel in raztresel diamante. Drugi dan so new-yorški listi priobčili dolga senzacional-na poročila o nezgodi, o kateri priliki da je za več milijonov diamantov po-

stalo plen pouličnega ljudstva. Tako je Brian Hughes zopet opozoril na svojo tovarno. Ravno te dni stoji v nekem newyorškem izložbenem oknu mož v srednjeveški viteški opravi z napisom: Ali je ta človek živ? Občinstvo se tru-moma ustavlja pred izložbo in čaka, kdaj se bo Field — tako se piše mož v srednjeveški opravi — premaknil; pri tem pa seveda ogleduje tudi druge predmete v izložbenem oknu. Neka newyorška tovarna za nojevo perje si je dala napraviti eleganten voz, na ka-terem stoji ogromna škatlja za ženske klobuke, spredaj pa sedi in vodi konje dama z vsak dan novim elegantnim klobukom. Navadna reklamna prika-zen v ameriških mestih je možki, ki »hodi v klobuku« tako, da ima čezse nataknen ogromen klobuk in mu le glava in noge gledajo iz njega.

Oklofutan poročnik. Na strassburš-škem kolodvoru je neka dama dejan-sko napadla nekega častnika, ki se je bil pripeljal z vlakom z neko drugo damo. Častnik je potegnil sabljo in se hotel vreči na napadalko, a vmes je stopil neki narednik in preprečil pre-livanje krvi. Napadalko so zaprli. »Noče dati prav nobenih pojasnil.

Avstrijski zrakoplov v Italiji za-pnjen. Avstrijski svobodni zrakoplov »Zeppelin«, na katerega so se vkrcale štiri osebe: prof. Lorenz s soprogo, in-žener Wagner z Dunaja in ces. svetnik Heigl, se je 26. t. m. zjutraj v Inomostu dvignil v zrak. Veter je balon zanesel čez furlanske alpe, nakar je balon pri-stal na polju pri Mortiglianu. Italijan-ske vojaške oblasti so zaplenile balon, fotografične priprave, zemljevide in drugo, potnike pa zaprle. Zunanji urad je takoj posredoval in so navedene Av-strijce že izpustili.

Policijska prireditve v Tropavi. Dne 4. septembra letos se tu slovesno otvori policijska razstava raznih v to stroko spadajočih predmetov: corpora delicti i. dr. Razstavljeno bo zgodovin-sko mučilno orodje. Vršila se bodo pre-davanja s slikami. Dne 5. septembra se priredi tudi razstava policijskih psov. Za časa razstave se v Tropavi vrši de-veti državno-policijski kongres.

Pet delavcev je utonilo v Ledi; de-lali so most v Leeru in se o prostem času v čolnu vozili po reki, čoln se je prevrnil in vseh pet je utonilo.

Očeta ustrelil je v občini Brank na Nemškem rudar Godosky, nato pa po-begnil.

Ukradeni briljanti. Pariški trgovec z dragulji Rappaport je javil bruseljski policiji, da mu je bilo na potu iz Pariza v Bruselj ukradenih briljan-tov v vrednosti 25.000 frankov.

Roparji ustrelili redarja. V noči na 27. t. m. so neznan roparji hoteli vlo-miti v vilo berolinskega župana. Pri tem jih je presenetil policaj Wesel in jih začel preganjati. Roparji so poteg-nili revolverje in Wesela ustrelili. Zlo-činci so ušli.

Nemška princezinja v nevarnosti. Iz Poznanja se poroča, da so se včeraj

tik pred odhodom k slavnostim splašili konji dvorne kočije in z vso silo zadeli v dvorni avtomobil, v katerem je sedela princezinja Avgusta Viljema. Priskočil ji je na pomoč prestolonaslednik in preprečil nadaljnjo nesrečo.

Z otroci zašel na gorah. Monakovski stavbni ravnatelj Moric Schmidt je s svojima osem- in desetletnima sinovoma na Gerstrubnu zašel na neko pečino, s katere niso mogli ne nazaj ne naprej. Ker jih ni bilo domu, so jih šli iskat in jih našli v nevarnem položaju, a so vse brez nezgode rešili.

Bogata ogrska svatba. Zadnja leta se v časopisju v pasjih dneh redno pojavlja glasovita ogrska svatba, na kateri se pojedjo in popijejo nezasišane količine jedil in pijač. Tako tudi letos poročajo peštanski listi o neki taki svatbi v Kossuthfalvi. Tu se je ženil z Ilono Tipold — najlepšim dekletom svojega kraja — kamnosek Virag v Topolyi. Na svatbo je bilo povabljeni 370 družin, ki so pojedle: 2 vola, 5 prašičev, 200 rac in gosi, zaboj jaje in dva met. stota moke; vse to so zalili z 1200 litri vina, 500 litri piva in 250 litri črne kave.

Vojak se je obesil. V loboškem gozdu se je obesil infanterist Franc Püschl od 92. pešpolka. Vzrok ni znan.

Svojo stoletnico je praznoval dne 27. t. m. ogrski poslanec neodvisne stranke Jožef Madarasz star. Ob tej priliki mu je čestital min. predsednik, vlada, državnozbornsko predsedstvo, vse pol. stranke in nešteto drugih. Madarasz je že 65 let neprestano poslanec in je najstarejši parlamentarec v Evropi.

Štiridesetletnica ženske poštne službe v Avstriji. Letos je poteklo 40 let, odkar v avstrijski poštni službi delujejo tudi ženske. Junija 1872 so za poizkušnjo nastavili prve ženske, ki so se tako izkazale, da so koj drugo leto ženskam splošno odprli vrata v poštno službo. Danes imamo v Avstriji 7300 ženskih poštних uradnikov, ki nosijo deloma naslov poštних oficiantinj, deloma pa naslov poštних adjunktinj. Pri brzjavu in telefonu deluje 3100 uradnic, druge so v ostali poštni službi.

Odgovorni urednik F. Kerhne.

Dobre knjige

NAROČAJTE SE ŽE NAPREJ NA POROČILO O HRVAŠKO-SLOVENSKEM KATOLIŠKEM SHODU!

Udeležencem katoliškega shoda ža vsem, ki jim je pri srcu prosep katoliške misli, priporočamo, da se že sedaj zglasijo kot naročniki na »Poročilo o katoliškem shodu«. — Poročilo bo za vsakega, ki se bavi s socialnim vprašanjem današnjega časa, velike važnosti; vsebinsko vrednost tega dela bodo dvignile tudi mnoge umetniške

slike in bogata zunanja oprema. — Kdor si želi omisliti to poročilo, naj naznani to takoj ali najpozneje do 10. septembra Katoliški Bukvarni. — Udeleženci, ki se pravočasno zglasijo, bodo namreč dobili poročilo za zelo nizko subskripcijsko ceno. Poročilo bo nudilo mnogo krasnih slik in veličastnih prizorov iz slavnostnega spreveda, telovadbe Orlov itd.

Šenoa-Starogorski: Kletva. Roman. Cena 1 K 40 h. Katoliška Bukvarna v Ljubljani. — Šenoa je najboljši hrvaški romanopisec in je žal le premalo znan med Slovenci. Navedena knjiga nam v lepem prevodu podaja enega najkrasnejših njegovih romanov, ki se bo gotovo v najkrajšem času priljubil med slovenskim narodom.

Starogorski: Junaki svobode. Povesti in črtice iz Balkana. Cena 2 K. — Katoliška Bukvarna v Ljubljani. — V času, ko se vsi pogledi obračajo na Balkan, bo gotovo vsakega izredno zanimala navedena knjiga, ki vsebuje zbirko prekrasnih povesti iz pretekle vojne.

Finžgar: Pod svobodnim solncem. Povest davnih dedov. Prva knjiga 3 K, vez. 4 K, druga knjiga 3 K 80 h, vez. 4 K 80 h. Katoliška Bukvarna v Ljubljani. — To je najlepše slovensko leposlovno delo, polno narodnega ponosa in nacionalne zavesti. Finžgar nam v njem v mojstrskih barvah slika vzhajajočo moč slovenskega rodu v času, ko so Slovani pravkar prišli v Evropo in začeli zasedati balkanski polotok.

Robida-Koch: Kažipot za glavno mesto Kranjske s petbarvnim načrtom. Cena 1 K 20 h. Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

Načrt Ljubljane. 1:10.000, v dveh barvah. Cena 30 h. — Isti v petih barvah 50 h. Katoliška Bukvarna v Ljubljani. — Načrt je najpreciznejše izvršen in jasno predočuje sliko celega mesta in bližnje okolice.

Najboljše in najmodernejše sukno za moške in volineno za ženske oblike razpošilja najceneje Jugoslovanska razpošiljalna R. Strmečki v Celju št. 305. Veerici in cenik čez tisoč stvari s slikami poštne prosto. 269

Smešnice.

Se vjema. Gospod: »Kakor je preračunjeno, pride v našem mestu na vsako osebo dva litra piva na dan. Pri nas se to čisto vjema. Nas je pet in jaz ga izpijem sleherni dan 10 litrov.

V sodniji. Sodnik: »Zatoženec, kako ste mogli tožitelja z oslom zmerjati, ki ima vendar tako majhna ušesa?!

Pogodba. Zdravnik: »Gospod Debeljak, pivo vam moram prepovedati.« — Bolnik: »Nikar, gospod doktor, tega nel... Ampak nekaj vam obljubim: zanaprej bom hodil le v tiste gostilne, kjer pre malo natakajo!«

Pri izpraševanju. Profesor (slušatelju zdravilstva): »Če vas kdo pokliče h bolniku, — po čem boste najprvo vprašali?« — Kandidat: »Kje da bolnik stanuje.«

Pred sodiščem. Državni pravdnik: »Jaz zahtevam za obtoženca smrtno kazen!« — Zatoženec: »S tem mi uničite vso mojo prihodnost!«

Krasne žepne, stenske ter razne marmornate ure, kakor tudi prstane, uhane in drugo zlatnino in srebrnino dobite najceneje in najpristnejše pri tvrdki H. Suttner, Ljubljana, Mestni trg 25.

Ne kupujte srečk na obroke drugače, kot samo po posredovanju »Slovenske Straže« glasom današnjega oglasa.

Zdravje in svežost sta boljši kot zlato in »Nobeno bogastvo se ne more primerjati z zdravim telesom« se glasi v Svetem pismu, tej knjigi vseh knjig. Najvišje dobro je z modrim življenjem in osebnim ravnanjem lahko doseči. Kozarec naravne grenčice »Hunyadi Janos« prinese olajšanje in dober počutek tudi takim, ki trpe na najtrdovratnejšem zaprtju in ki so že vsled tega popolnoma obupali. Po daljši uporabi te zdravniško najbolj priporočane grenke vode sledi popolno ozdravljenje. Grenčica »Hunyadi Janos« je po lekarnah, zalogah rudninskih voda in drožerijah vedno v sveži polnitvi v zalogi.

—6—

Steckenpferd- Mlijino mlečno milo

je slejkoprej neobhodno potrebno za racionalno negovanje kože in lepote. Vsaki dan pohvalnice. Dobi se povsod a 80 vin. 962

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Trst, 27. avgusta: 73, 28, 19, 57, 15.
Dunaj, 30. avgusta: 26, 23, 58, 30, 3.

Zdravnik za očesne, ušesne, nosne in vratne bolezni

dr. Josip Pogačnik

2610

ne ordinira do 14. septembra.

Proda se iz proste roke lepa kmetija

oddaljena samo 3 min. od postajališča Boštanj pri Grosupljem na Dolenj. Poslopja vsa krita z opeko. H kmetiji spada 7 njiv, 8 oral gozda in travnik ob cesti. Proda se z vsem živim in neživim inventarjem za skupno ceno 18.000 K. Več pove lastnik Martin Bučar, Boštanj 21, p. Grosuplje. 2580

Kaiser-jeve glasbene šole

oblastveno konces. zasebna učilišča za vse panoge glasbe v številni opere. 40. šol. leto. (Glasovir, petje, orglje, lutnja (lauta), vse orkestr. instrumente in teoretične stroke.

Tečaj za kapelnike, v katerem se vadijo tedensko v dirigiranju. Tečaj za državno skušnjo: V šol. letu 1912-13 je bilo aprobiranih 28 kandidatov, doslej skupaj 264. Specialni tečaj za višjo izobrazbo in koncerte. C. in kr. komorna pevka Am. Friedrich - Materna (operne študije), Guido Peters, ravnatelj, Rudolf Kaiser, gospa M. Rautenkranz-Kaiser (glasovir), V. Boschetti (orglje), F. Klein (klavir), Fedagogični tečaj. Poštinski tečaj. Teoretični pouk. Mošani zbor in orkester. — Teoretični pouk. Mošani pisarne: DUNAJ VII, Halbgasse 9. — Zunanjim pojasnila o oskrbi.

**Opekarne
Iepilnice
zgalnice Anna
Alphonse Custodis
Dunaj XIII/2**

Sachsen-Altenburg
Technikum Altenburg
Oddelki za inženjerje, teh-
nike, delovodje. Gradba
strojev, avtomobilov, elek-
trotehnika. 5 laboratorij.
Program prost.

Umetne zobe
Brez ruvanja zobnih ko-
renin se ustavljajo ame-
rikanski umetni zobe,
posamezno ali cela zo-
bovja, izvezeni nedelje in
praznike vsak dan od 8.
ure zjutraj do 6. zvečer
v konc. zobarsk. atelje
O. Seydl
16 Ljubljana,
Stritarjeva ulica št. 7.

Samo naravnost od
tvorn. razpošiljalnice
„SUDETIA“
Jägerndorf št. 42, avstr. Šter.
naročite blago za
moške in ženske obe-
leke kakor šlezjsko
laneno blago izvrstne
kakovosti po najniž-
jih tvorniških cenah.
Ostanki po čudo-
vito nizkih cenah! Za-
htevajte vzorce! ☞
Krasne sozliške novosti. :

Zavod za tečaje o
TRGOVSKI VEDI
Frid. Mester, imejatelj preko
evropejskih mej znane bivše
trgovske akademije, Lipsko.
Prospekte pošilja zastoj
ravnateljstvo. 1433

**Avtomatična
past!**

Za podgane K 4—, za miši
K 240, ujame bez nadzor-
stva do 50 kom dov v eni
noči. Ne zapuste nobenega
smrada in se zopet samo na-
stavijo. Past za ščurke edina
te vrste, na katero se ujame
na tisoče ščurkov v eni noči,
A K 240. Povsod najb. uspeh.
Pošilja po povzetju **Franz
Humann, Dunaj, 2. Bezirk,
Aloisgasse 3/23.** Mnogo po-
bvalnih pisem. Pred manj
vrednimi ponarejanji se sva-
ri. V c. in kr. vojaških skladi-
ščih v uporabi. Telefon
23446. 3702

**Sukneno
in volneno
blago**
kupite najbolje
pri tvrdki
M. Tomec
pošiljalna sukna
Mnichovo Hradište
Češko.
Vzorce na za-
htevd franco.
Solidni zastop-
niki se sprejmo.
2535

Lepo posestvo 2634
okroglo 9 oralov njiv in travnikov, in približno 18
oralov gozda in še en pašnik tik posestva, na spod-
njem Koroškem, se proda za K 7000. — Natančneje
se izve pri **G. Glavarju v Pliberku na Koroškem.**

Pozor kmetije in lesni trgovci!
Išče se za trgovino mnogo sledečega lesa: tramov,
žaganic, moralov, remeljev, odpadkov ter krajnikov
(žamanja), vsake vrste rezanega in nerezanega lesa,
isto tako rabim tudi orehovega in kovaškega lesa. Pro-
nudbe naj se pošiljajo pod naslov: **Babič Jakob,**
mizarski mojster, **Marezige pri Kopru, Istra.** 2636

Prodaj posestvo pri okrajni cesti, 30 minut
od postaje Store pri Celju.
K posestvu spada hiša z 2 sobama, kuhinja, tri
obokane kleti, gospodarsko poslopje, hlev za
svinje, vse novo, dva travnika, dve njivi, sado-
nosnik, bradje, zelo rodovitven vrt za zelenjavo,
blizu 2 orala doraslega gozda. Kdor želi kupiti,
naj se oglasi pri **Juriju Esenko, Prožinska vas,**
pošta Store. 2573

Služba cerkvenika 2555
se odda v Podzemlji pri Metiki. Nastop dne
15. oktobra. Prosto stanovanje, vrt in nekaj
zemljišča. V denarjih 300 K in kar je stolnine
še posebej. Prednost ima oni, ki zna s konjem
voziti.
Župni urad v Podzemlji, dne 23. avg. 1913.

Najcenejši nakup
sukna, ženskega blaga, najboljših šifonov, cvilha
razne vrste odev in prtov itd. si vsakdo nabavi,
kdor se obrne na domačo manufakturno trgovino
I. Kostevc, Ljubljana, Sv. Petra cesta 4.
Vzorce pošljem poštne prosto. 3579

Vsled izmanjšanja izvoza v inozemstvo
se bode razprodajalo več tisoč metrov blaga
globoko pod tvorniško ceno iz moje ročne
tkalnice. Zajamčeno pristno barvni 3—15 metrov
dolgi kanafasi, cefirji, platno, modrotiski,
oksforti, grizeti, dileni in drugi
35—40 metrov za 12 kron.
Razpošilja po povzetju 2544
Ana Maršik, Č. Čermá pri Náchodu 47.
Dolgost ostankov prosim po potrebi navesti.

Jabolka za mošt
50 vagonov, ki se morajo
odposlati v oktobru, kupi
**Friedrich BREIT, Din-
kelsbühl (Bayern).** 2579

**Lepe, suhe
gobe**
domači oves
in fižol, ku-
puje vedno
tvrdka **Franc
Dolenz, Kranj.**
2591

Proda se hiša z dvema sobama, kletjo in
2565 vežo ter hlevom, prav bli-
z cerkve v Trzinu pri
Mengšu. Zraven nekaj sadnega vrta in nekaj go-
zda. Cena 2400 K. Več se izve v **Domžalah št. 81.**

SANATORIUM EMONA v Ljubljani,
Komenskega ulica št. 4.
Privatno zdravilišče za notranje in kirurškične
bolezni. — Porodnišnica. — Medicinalne kopeli.
Lastnik in šef-zdravnik: **Dr. Fr. Dergane, primar. I. kir. odd. de2. boln.**

SIRUP PAGLIANO
najboljše čistilo za kri.
Iznajden od prof. **GIROLAMO PAGLIANO** leta 1836 v
Firenci. V tisočih rodbinah že nad 70 let v uspešni
rabi. **Zahtevajte izrečno** v vseh lekarnah pravi sirup
„GIROLAMO PAGLIANO“ z modro varstveno znamko
s podpisom iz-
najditeljevih: *Girolamo Pagliano* 1660
Vsa nadaljna pojasnila daje tvrdka:
Prof. GIROLAMO PAGLIANO v FIRENCI Via Pandolfioli.
(Prospekti na zahtevo zastoj in franco.)

Fotografiški aparati
iz lesa in kovine, strokovnjaško konstru-
irani, ne iz lepenke, kakršne ponujajo
nestrokovnjaki: Cene s ploščami, papir-
jem, kemikalijami in učenim navodilom,
poština posebej;
Ročne kamere po K 1-60 in več
Aparati s stativom K 6-20 . . .
Sklopne kamere po K 9-70 . . .
in dražje do K 300—
v najboljši izvedbi, odlikovani z avstr.
državno kolajno.
Priložnostna prodaja rabljenih apar-
atov in objektivov vseh znamk po najnižjih cenah. Ceniki
prosto. 1770 M
Elfr. Birnbaum, tovarna za kamere, Hirschberg 143, Češko.

Priporočamo **FR. ČUDEN**
tvrdko: največja eksportna trgovina ur, zlat-
nine in srebrnine
Ljubljana samo nasproti Fran-
čiškanske cerkve
Union ure so najbolj
trpežne in
Alfa ure natančne
Edina zastopstva. Zahtevajte cenik z žepnim
koledarjem zastoj!
☞ Lastna tovarna ur v Švici. ☞
Solidna postrežba! Zmerne cene!
Govoreča ura v izloži.

Hiša z lepim vrtom in 5 stanovanji, ki donaha
letno 1150 K, se proda za 16.400 K pod
zelo ugodnimi pogoji v **Rožni dolini pri Ljub-
ljani.** Naslov pri upravi „Slovenca“ pod št. 2603.
(Znamka za odgovor!)

Učenca
za mizarsko obrt sprejme **Franc Rosa,** mizarski
mojster, št. Vid pri Vipavi. 2619

Učenec 2450 3
se sprejme na stanovanje in hrano po nizki
ceni pri **HELENI OBLAK, Škofja Loka št. 21.**

2 vajenca
v starosti nad 13 let se takoj sprejmeta za sođarsko obrt
s hrano in stanovanjem brezplačno v prost. Več pri **Avr. Repiču,**
sođarskem mojstru v Ljubljani. 2623

Važen oglas „Slovenske Straže“! — Čitajte!
V današnjih težavnih razmerah zamorete obogatiti le s srečko!
TURŠKA SREČKA je v to svrhu prva in
najpriporočljivejša srečka

ker ima šest žrebanj vsako leto,
ker znašajo glavni dobitki vsako leto 400.000, 400.000, 400.000,
200.000, 200.000, 200.000 zlatih frankov,
ker vsaka srečka mora zadeti najmanj 400 frankov,
ker je tedaj zanjo izdan denar varno naložen kot v hranilnici,
ker igra še dolgo vrsto let in obdrži kupec po izplačilu kupnine
trajno igralno pravico brez vsakega nadaljnjega vplačevanja,
ker znaša mesečni obrok samo 4 krome 75 vinarjev, in
ker dobi kupec že po vplačilu prvega obroka izključno igralno pravico.
Pozor! Prihodnje žrebanje se vrši dne 1. oktobra 1913 1 turška
srečka in 1 srečka italijanskega ruđečega križa z 10 žre-
banji vsako leto na mesečne obroke po samo 6 kron. — Važno!
Sprejemajo se tudi priglasila k nakupu srečk avstrijske državne
razredne loterije.
Pojasnila daje in naročila sprejema za „Slovensko Stražo“
gosp. **Valentin Urbančič, Ljubljana, Kongresni trg št. 19.**
Sprejmejo se marljivi sodruđniki pod ugodnimi pogoji.